

Inventari sobre les polítiques adreçades a la comunitat LGTB

Ajuntament de Barcelona

15 de setembre de 2009

ESPAI () PÚBLIC, SL
Coordinació: Xavier Tort i Casals

Índex

MESURA DE GOVERN SOBRE EL PLA MUNICIPAL PER AL COL·LECTIU LESBIÀ, GAI, TRANSSEXUAL I BISEXUAL	4
INVENTARI SOBRE LES POLÍTIQUES ADREÇADES A LA COMUNITAT LGTB	21
METODOLOGIA I DOCUMENTACIÓ	22
Metodologia de treball	23
Documents que componen l'inventari	25
Estructura de l'inventari	25
EIXOS D'ACTUACIÓ	26
Relació	27
Reconeixement i normalització	27
Suport a les accions i als serveis que duen a terme les associacions	27
L'actuació des del mateix Ajuntament	28
COL·LECTIU PER COL·LECTIU	29
Gais	30
Lesbianes	30
Bisexuals	30
Transsexuals	30
ÀREA PER ÀREA	32
Gerència Municipal	33
Habitatge	33
Gerència d'Acció Social i Ciutadania	35
Acció Social	35
Participació Social	37
Gent Gran	41
Drets Civils	42
Organismes relacionats amb Gerència	47
Persones amb Discapacitat	47
Salut Pública	48
Gerència d'Educació, Cultura i Benestar	52
Dona	52
Joventut	56
Usos del Temps i Conciliació de la Vida Personal, Familiar i Laboral	57
Participació Ciutadana	58
Cooperació Internacional	61
Immigració	63
Instituts relacionats	65
Educació	65

Esports	68
Cultura	69
Gerència de Finances	71
Hisenda	71
Gerència d'Urbanisme i Infraestructures.....	72
Patrimoni Artístic	72
Gerència de Serveis de Medi Ambient.....	73
Àrea de Medi Ambient.....	73
Gerència de Prevenció, Seguretat i Mobilitat.....	75
Prevenció i Seguretat	75
Gerència de Promoció Econòmica.....	77
Comerç i Mercats Municipals	77
Turisme.....	78
Ocupació	81
Gerència de Recursos Humans i Organització	82
Funció Pública	82
Gerència de Serveis Generals i Coordinació Territorial	84
Presidència i Relacions Institucionals	84
Relacions Internacionals	85
Comunicació Municipal	86
Direcció de Serveis de Relacions Ciutadanes i Institucionals	88
Llicències i Inspecció.....	89
Districtes.....	90

MESURA DE GOVERN

PLENARI DEL CONSELL MUNICIPAL – FEBRER DEL 2009

MESURA DE GOVERN SOBRE EL PLA MUNICIPAL PER AL COL·LECTIU LESBIÀ, GAI, TRANSSEXUAL I BISEXUAL

I. INTRODUCCIÓ

Les ciutats han esdevingut al llarg de la història espais de llibertat per a totes les persones oprimides per les circumstàncies més diverses. A les ciutats, hi ha anat a cercar treball, oportunitats i nous projectes vitals homes i dones que en els seus llocs d'origen no podien desenvolupar la seva vida en plenitud.

Les persones atretes per persones del mateix sexe i les persones transsexuals han patit al llarg dels segles l'opressió de la societat, que les ha blasmat en diferents èpoques per considerar-les perverses, pecadores, malaltes o bé perilloses socialment. Els sistemes urbans i les ciutats han significat també al llarg dels segles espais de llibertat i de tolerància per a aquestes persones. La ciutat de Barcelona ha estat i és encara un d'aquests espais d'emancipació.

El govern de la ciutat, l'Ajuntament, ha participat en algunes èpoques encara recents en l'opressió i la persecució de les persones homosexuals. Tanmateix, a partir de l'arribada dels ajuntaments democràtics, l'Ajuntament de Barcelona ha destacat pel creixent suport tant a les persones com als col·lectius que treballen per l'acceptació de les persones transsexuals, lesbianes, gais i bisexuals.

Així, el 1995 es va crear la Regidoria de Drets Civils i, tres anys més tard, l'Oficina per la No-Discriminació, pionera a Europa com a organisme d'àmbit municipal orientat vers la defensa dels drets de la ciutadania, amb atenció especial als col·lectius discriminats per raó de sexe i d'orientació sexual, d'edat i de salut física i mental de la ciutat de Barcelona.

El 2004 es va crear el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals, òrgan consultiu de participació sectorial i plataforma estable de debat amb la finalitat de fomentar la igualtat de drets, les llibertats i el reconeixement social dels gais, les lesbianes i els homes i les dones bisexuals i transsexuals.

A partir del 2007, el Pla municipal per al col·lectiu LGTB treballa amb els objectius de reforçar el moviment associatiu, fer visible la presència del col·lectiu LGTB en tots els àmbits de la vida de la ciutat i lluitar contra els prejudicis i la discriminació.

El Pla d'actuació municipal (PAM) 2008-2011 inclou com a missió de la Regidoria de Drets Civils definir, impulsar i gestionar les polítiques públiques de l'Ajuntament de Barcelona en matèria de promoció, defensa i garantia dels drets de ciutadania des de les competències

pròpies del govern local i en coordinació amb les diverses àrees, instituts i empreses municipals per tal que la ciutadania conegui els seus drets i les seves responsabilitats i els pugui exercir amb llibertat i eficàcia.

L'objectiu primer de la Regidoria de Drets Civils al PAM inclou la mesura de reforçar i potenciar el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals, elaborant, amb la participació d'aquest Consell i en el marc d'un procés participatiu, el Pla municipal per al col·lectiu lesbià, gai, transsexual i bisexual.

Aquesta mesura de govern proposa iniciar els treballs de confecció del Pla municipal per al col·lectiu lesbià, gai, transsexual i bisexual com un conjunt de polítiques públiques de l'Ajuntament de Barcelona per promoure, defensar i garantir els drets de ciutadania de gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals de la ciutat de Barcelona, a partir de les competències pròpies del govern local i coordinant les polítiques de les diverses àrees, sectors, instituts i empreses municipals dirigides a aquest col·lectiu.

El moviment gai

Al començament del segle xx hi va haver a Europa, concretament a Alemanya, un moviment agrupat a l'entorn del Comitè Científic i Humanitari que lluitava per la despenalització de l'homosexualitat. Tot i que la majoria de membres eren homes, també agrupava dones atretes per altres dones. El nazisme va posar fi a aquest intent emancipador: milers d'homes i de dones homosexuals van ser empresonats o deportats als camps d'extermini; ells marcats amb un triangle rosa i elles, amb un triangle negre. Aquest fet va formar part de l'Holocaust, però és una part habitualment oblidada per tothom. Així fou literalment exterminada la primera generació del moviment homosexual a Europa.

Entre els anys cinquanta i seixanta, en el marc de la il·legalitat i el rebuig social, va aparèixer la segona xarxa clandestina de grups, que s'autoanomenaven «homòfils». Aquesta segona generació va progressar especialment al nord d'Europa i als Estats Units.

L'informe Kinsey sobre sexualitat va aixecar un gran escàndol després de la seva publicació l'any 1948 als Estats Units. Alfred Kinsey va establir un contínuum de la sexualitat humana, que va de l'homosexualitat a l'heterosexualitat, i que els individus van recorrent al llarg de la seva vida de manera dinàmica. Aquest informe xifra en un 30% les persones que han tingut alguna experiència homosexual satisfactòria al llarg de la seva vida, mentre que un 10% tindria una sexualitat preferentment homosexual, i entre un 4% i un 7%, exclusivament homosexual. En paraules de l'antropòloga Olga Viñuales, l'informe Kinsey demostraria que «amb la sexualitat passa el mateix que amb la gana: és una necessitat universal que es pot satisfer de maneres diferents».¹ Els resultats d'aquest informe van ser desacreditats i atacats per l'*establishment* de l'època, ja que qüestionava la visió tradicional heterosexista de la sexualitat humana. Tanmateix, l'Associació Americana d'Estadística va validar la metodologia emprada i l'any 1979 es va repetir l'estudi, amb els mateixos resultats. Entre el 1947 i el 1995 es van dur a terme en el món una vintena d'estudis per determinar els percentatges d'homosexualitat a la societat, amb resultats diversos, per damunt i per sota dels resultats de Kinsey, però que en tot cas van constatar la diversitat sexual humana. Un dels estudis més recents, anomenat «Kinsey Corroborated», es va fer al Canadà l'any 2000 amb un resultat d'un 13% de la població masculina preferentment homosexual. En tots els estudis, l'homosexualitat femenina sempre ha aparegut en percentatges més baixos que la masculina.²

Aquestes contribucions i moltes altres es troben en la base de la tercera generació del moviment homosexual, el qual, a més, beu de les fonts ideològiques del feminisme i de les revoltes contra la guerra del Vietnam i contra el racisme als Estats Units, i recull l'esperit antiautoritari del maig francès del 1968.

La matinada del 28 de juny de 1969, ja fa quaranta anys, va començar al bar Stonewall Inn, del Greenwich Village de Nova York, el que més tard es va conèixer com a «revolta gai». Aquell dia va ser la primera vegada que els homosexuals van començar a abandonar el paper de víctimes i es van enfrontar a les forces policials corruptes que feien contínues batudes immotivades en aquest local.

Aquest fet va significar l'inici del moviment d'alliberament amb la creació del Gay Liberation Front, que va prendre la versió anglesa de la paraula d'origen provençal *gai* per denominar els homosexuals que es reconeixien com a tals i lluitaven pels seus drets. Aquest moviment renovat no partia de la demanda de permetre a les persones homosexuals acomodar-se discretament a les normes i ser tolerats, sinó que reclamava la transformació social i el ple

¹ VIÑUALES, Olga. *Lesbofobia*. Bellaterra: Barcelona, 2002, p. 30. (Traducció de l'autor).

² HERRERO, Juan A. *La sociedad gay. Una invisible minoría*. Foca: Madrid, 2001.

respecte dels drets de les lesbianes, els gais i les persones transsexuals com a iguals a la resta de la ciutadania. L'orgull gai i lesbià va aparèixer com una forma d'expressió de l'afirmació, l'autoacceptació i la voluntat de transformar el sexisme que hi ha en el rerefons de l'homofòbia i de la transfòbia. Bastants anys més tard s'hi va afegir el reconeixement de les persones bisexuals, amb la creació de les sigles LGTB. Amb aquesta divisa, poc després es van organitzar a Nova York i a altres ciutats dels Estats Units manifestacions commemoratives dels fets de l'Stonewall. A més, celebraven la llibertat de reunió als bars, dels quals la policia es va anar retirant progressivament, cosa que va significar la primera victòria del nou moviment. Les idees del Gay Liberation Front es van estendre pels Estats Units i van saltar a l'Europa occidental, amb la qual cosa es van renovar els grups existents i se'n van crear de nous. Era una generació jove, acompanyada del moviment *hippy*, que no es volia recloure en els locals de trobada guanyats i que volia fer una nova revolució en un món dividit en blocs armats.

El corrent d'alliberament gai va arribar a la nostra ciutat dos anys més tard, el 1971, amb la fundació del Moviment Espanyol d'Alliberament Homosexual (MELH), que, encapçalat per Armand de Fluvià, actuava clandestinament i mantenia plantejaments homòfils.

L'any 1973 l'Associació de Psiquiatria Americana va eliminar l'homosexualitat del seu catàleg de malalties mentals, de referència a tot el món. Tot i això, uns anys més tard, el 1980, va introduir el diagnòstic de transsexualitat (que el 1994 va prendre el nom de «trastorn d'identitat de gènere»), de manera que encara actualment la transsexualitat es troba patologitzada.

El 1975, després de la mort a Espanya del dictador i amb l'empenta dels moviments socials d'oposició al franquisme, el MELH va esdevenir el Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC), que va concloure la seva constitució al gener del 1977. El FAGC, que va ser un punt de referència per al moviment gai de la resta de l'Estat, va arribar a tenir més de dos-cents militants entre el 1976 i el 1978, dividits en 13 grups d'acció territorial, la majoria per barris de Barcelona i algunes comarques, que es reunien discretament en domicilis particulars.

L'àmbit en què es va desenvolupar l'acció d'aquest grup d'avantguarda durant els primers anys de la democràcia presenta una sèrie de constants positives que s'han de tenir en consideració. La societat es va decantar amb curiositat i simpatia per tot allò que havia estat prohibit sota el franquisme. D'una manera especial, els mitjans de comunicació van tenir un paper difusor fonamental que ha perdurat fins avui. La sortida de la clandestinitat del FAGC al mateix temps que els partits polítics i els sindicats va fer que la lluita de gais i lesbianes es veiés com una cosa natural, i els periodistes se'n feien ressò quotidianament. El FAGC va rebre un enorme suport per part d'entitats i partits polítics.³

Un estudi d'opinió de l'època, publicat per la revista *Guadiana* l'agost del 1975, donava com a resultats que el 83% dels enquestats eren partidaris de fer desaparèixer l'homosexualitat de la societat, i que el 80% donaria suport a una llei contra l'homosexualitat. Vint anys més tard, un estudi del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) reflecteix que tres de cada quatre espanyols accepta les parelles de fet homosexuals, el 57% accepta el matrimoni homosexual, i el 35%, l'adopció per part de parelles del mateix sexe. El 1999, el mateix CIS publica un altre estudi, en què el 54% de la població no considera l'homosexualitat una conducta reprobable, davant del 36% que creu el contrari. El canvi de percepció social de l'homosexualitat, doncs, és un dels resultats de molts anys de lluita del moviment gai en el nostre país.⁴

³ Fins aquí el text s'ha inspirat en PETIT, Jordi. «De la Llei sobre Perillositat i Rehabilitació Social a l'esclat del VIH/sida». A: ERES, José Benito; VILLAGRASA, Carlos (coord.). *Homosexuals i transsexuals: els altres represaliats i discriminats del franquisme, des de la memòria històrica*. Edicions Bellaterra: Barcelona, 2008, p. 153 i s.

⁴ PETIT, Jordi. *25 años más*. Icaria Editorial: Barcelona, 2003, p. 17 i s.

Les organitzacions de dones i homes transsexuals

El 1991, l'assassinat de la transsexual Sònia per un grup de *skinheads* al parc de la Ciutadella de Barcelona i la repressió policíaca contra les prostitutes en el context de la Barcelona preolímpica van fer que un grup de dones transsexuals es plantegessin la necessitat d'organitzar-se. Fruit d'això va néixer la primera organització transsexual catalana: el Col·lectiu de Transsexuals de Catalunya (CTC).

Els primers dos anys, el CTC es va dedicar a denunciar les discriminacions que patien. Més tard va fer un gir cap a l'elaboració de demandes en positiu estructurades en tres eixos: l'eix legal (reconeixement legal de la identitat de gènere sense necessitat d'operació genital), l'eix sanitari (cobertura de l'operació, revisions, hormonació...) i l'eix contra la discriminació laboral.

La presència de transsexuals masculins en l'associació va anar augmentant fins que el 2000 es va establir un grup prou nombrós per organitzar-se de forma independent: el Grup de Transsexuals Masculins de Barcelona (GTMB).⁵ A partir del 2007, han sorgit altres associacions de persones transsexuals que s'han especialitzat en diferents aspectes i amb posicionaments polítics diversos. El mateix any 2007 va aparèixer amb força l'activisme transgènere, amb la Guerrilla Travolaka i la Xarxa d'Acció Trans-Intersex al capdavant, que ha qüestionat la necessitat de l'operació de canvi de sexe i la reproducció dels rols de gènere, i ha denunciat la psiquiatrització de les persones transsexuals mitjançant l'anomenat «trastorn d'identitat de gènere».

⁵ COLL-PLANAS, Gerard. «El moviment lèsbic i gai català: una proposta analítica de posicions polítiques». Memòria de recerca. Universitat Autònoma de Barcelona, edició privada, p. 101 i s.

II. ANTECEDENTS

Els organismes internacionals

El 13 de juliol de 1981, la Comissió de Qüestions Socials i de la Salut del Consell d'Europa va presentar i exposar públicament un informe sobre la discriminació envers les persones homosexuals, acompanyat d'un projecte de recomanació i d'un projecte de resolució, que van ser aprovats l'1 d'octubre de 1981.

La recomanació constata que, malgrat alguns esforços i les noves legislacions dels darrers anys, les persones homosexuals continuen patint discriminacions i, a vegades, opressió. Proclama el dret a l'autodeterminació sexual i demana abolir les lleis i les pràctiques contra els actes homosexuals. Demana aplicar la mateixa edat mínima de consentiment per als actes homosexuals i heterossexuals. Convida els governs dels estats membres a suprimir les discriminacions contra les persones homosexuals i a respectar-ne els drets de ciutadania. Entre aquests destaca el dret d'igualtat de tracte de les persones homosexuals pel que fa a la feina, a la remuneració i a la seguretat social. Demana també la interrupció de tot tractament o recerca mèdica obligatòria destinada a modificar les inclinacions sexuals dels adults, i la garantia que la tutela, el dret de visita i d'allotjament dels fills no siguin limitats als pares per l'única raó de la tendència homosexual d'un dels dos. Finalment, demana als directors de presons i a les autoritats públiques que demostrin que vetllen contra el risc de violació, d'actes de violència i de delictes sexuals a les presons. Aquesta recomanació és el primer reconeixement públic d'un organisme internacional del dret a ser homosexual i a no patir discriminacions per aquesta raó.

La resolució, aprovada el mateix dia, afirma que la consideració de l'homosexualitat, tant masculina com femenina, com una forma de trastorn mental no té fonaments científics o mèdics sòlids i ha estat refutada per les recerques recents. Constata, a més, que l'etiqueta de «trastorn mental» pot ocasionar a les persones homosexuals enormes perjudicis en la seva plena realització social, professional i, sobretot, psicològica, i pot ser utilitzada en alguns casos com un pretext per a pràctiques psiquiàtriques repressives. Per això, i atesa la competència i la influència universals de l'Organització Mundial de la Salut en els medis mèdics i psiquiàtrics, l'Assemblea del Consell d'Europa convida l'OMS a suprimir l'homosexualitat de la classificació internacional de malalties.

El Parlament Europeu també ha adoptat diversos acords referents a les persones homosexuals. El 13 de març de 1984 aprova la Resolució sobre les discriminacions sexuals al lloc de treball, en què s'adverteix que, en la lluita contra les discriminacions de qualsevol tipus, no es poden ignorar o acceptar passivament les discriminacions de fet o de dret contra les persones homosexuals. Deplora totes les formes de discriminació basades en l'orientació sexual de l'individu i demana evitar que, en els estats membres, les persones homosexuals siguin víctimes de discriminacions en la contractació laboral i en les condicions de feina. Finalment, demana a la Comissió Europea que actuï davant l'OMS perquè es tregui l'homosexualitat de la classificació internacional de malalties.

El 1992, la classificació internacional de malalties (CIM-10) deixava d'incloure l'homosexualitat en la llista de «trastorns psicològics i del comportament o de l'orientació sexual». A més, afegia una nota en el mateix sentit: «L'orientació sexual en si mateixa no es considera trastorn.»

El 8 de febrer de 1994, el Parlament Europeu va aprovar la resolució que recomana a la Comissió Europea que esperoni els estats membres a posar fi a la discriminació d'homosexuals i lesbianes. La resolució defensa el dret a «contraure matrimoni o accedir a règims jurídics equivalents» i també el dret «de les lesbianes i dels homosexuals a ser pares i a adoptar o criar infants».

El 16 de febrer de 1994, el Parlament Europeu va aprovar un informe de la Comissió de Llibertats Públiques i Afers Interiors sobre la igualtat jurídica dels homosexuals en la Comunitat Europea, que proposava l'elaboració d'una directiva sobre aquest tema. La Comissió, amb l'excusa que els tractats comunitaris no atorgaven competències específiques per suprimir les diferents formes de discriminació, no va confeccionar aquesta directiva.

No fou fins al 2 d'octubre de 1997 que se signà el Tractat d'Amsterdam, que modificava el Tractat de la Unió Europea, i que va entrar en vigor l'1 de maig de 1999. L'article 13 d'aquest tractat diu que el Consell de la Unió Europea pot adoptar mesures adequades per lluitar contra la discriminació per motius, entre d'altres, d'orientació sexual.⁶

Els *Principis de Yogyakarta sobre l'aplicació de la legislació internacional de drets humans en relació amb l'orientació sexual i la identitat de gènere* van ser elaborats per un grup d'especialistes de diverses disciplines i amb experiència rellevant en l'àmbit del dret internacional dels drets humans, procedents de vint-i-cinc països, a la Universitat Gadjah Mada, a Yogyakarta (Indonèsia), al novembre del 2006. Els principis tracten d'una àmplia gamma de normes de drets humans i de la seva aplicació a les qüestions relatives a l'orientació sexual i la identitat de gènere. Afirment l'obligació primordial que tenen els estats quant a la implantació dels drets humans. Cada principi és acompanyat de recomanacions adreçades als estats i a les institucions nacionals i internacionals de drets humans, així com als mitjans de comunicació i a les ONG. Els principis parteixen de les normes legals internacionals vinculants que tots els estats han de complir i formulen de manera sistemàtica la forma en què la legislació internacional de drets humans s'ha d'aplicar a les vides i les experiències de les persones de diverses orientacions sexuals i identitats de gènere.⁷

Finalment, 66 estats membres de les Nacions Unides signaren la *Declaració contra l'homofòbia i la discriminació basada en l'orientació sexual*, que fou presentada a l'Assemblea General de l'Organització el 18 de desembre de 2008. El document insta «tots els estats a emprendre les mesures necessàries, en especial legislatives o administratives, per garantir que l'orientació sexual o la identitat de gènere no serveixin, sota cap circumstància, com a base per a sancions penals —en especial execucions—, arrestos o detencions». Els països de majoria musulmana, els Estats Units, Rússia, la Xina i la representació permanent de l'Estat del Vaticà van oposar-se, sense èxit, a aquesta declaració, ja que van recollir menys adhesions que els firmants.⁸

⁶ La redacció d'aquest apartat està basada en MIRABET, Antoni; VILÀ, Enric. «Declaracions d'organismes internacionals sobre l'homosexualitat». A: MIRABET, Antoni. (ed.). *Homosexualitat a l'inici del segle XXI*. Claret: Barcelona, 2000, p. 34 i s.

⁷ S'ha utilitzat la versió espanyola del document *Principios de Yogyakarta* (a <http://www.yogyakartaprinciples.org>).

⁸ <http://www.un.org>.

La legislació espanyola

El franquisme va acabar els seus dies amb l'aprovació de la Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social, de 4 d'agost de 1970, que substituïa la Ley de Vagos y Maleantes de 1933, i que reprimia «els qui exerceixin actes d'homosexualitat». Així doncs, el «perillós social», mereixedor de rehabilitació, rebia com a mesures «curatives» l'internament en establiments de reeducació, la prohibició de residència en un determinat lloc i la submissió a la vigilància d'un delegat governatiu. Les persones a qui es van aplicar aquestes mesures van ser privades de llibertat i internades en centres específics, si bé en aplicació de mesures de seguretat i no de penes privatives de llibertat. Les garanties carceràries dels reclusos no es van aplicar mai als internats per aquests motius, de manera que la privació dels seus drets va esdevenir encara més cruel.

Amb la mort del dictador el sistema polític espanyol va començar a adequar-se a la realitat: l'abril del 1977, Espanya va ratificar el Pacte internacional de drets civils i polítics de Nova York, i el setembre de 1979, el Conveni de Roma per a la Protecció dels Drets Humans. Entretant, al desembre del 1978 va ser aprovada la Constitució vigent. Es tractava de la primera vegada que Espanya tenia un reconeixement general de drets fonamentals de la persona amb alguna virtualitat a l'hora de ser tinguts en compte pels tribunals. En l'ampli catàleg de drets humans reconeguts a la ciutadania, al costat de drets com la vida, en van ser catalogats uns altres no menys importants: la igualtat, el principi de no-discriminació, la intimitat, etc. En definitiva, drets que tenen una clara connexió amb el tracte que la legislació i els poders públics havien brindat a l'homosexualitat i a les persones homosexuals a Espanya fins llavors.

Tanmateix, entre l'àmplia llista de possibles discriminacions que la persona pot sofrir, no hi figura la motivada per l'orientació sexual. Però l'article 14 de la Constitució prohibeix, entre d'altres, la discriminació per raó de «qualsevol condició o circumstància personal o social». Aquest incís, precisament, és el que permet donar una clara cobertura a la no-discriminació per motiu d'orientació sexual.

La principal reivindicació del moviment gai i lesbià de l'època era la derogació de la Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social. Cal esmentar aquí la manifestació del 26 de juny de 1977, amb unes quatre mil o cinc mil persones, per la Rambla de Barcelona, durament reprimida per la policia, i el míting en el desaparegut cinema Niza i la posterior manifestació del 4 de desembre del mateix any. Al juny i al desembre del 1978 es van continuar fent manifestacions i actes per demanar aquesta derogació.

No fou, però, fins l'11 de gener de 1979 que el decret llei d'aquesta data va eliminar les persones homosexuals del catàleg de la Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social.

Molt més tard, el 1988, es va abolir el delictes d'escàndol públic i es va substituir per les noves figures d'exhibicionisme i provocació sexual, les quals concretaven amb més precisió legislativa la qüestió, de manera que evitaven l'anterior marge d'aplicació per part dels tribunals.

Finalment, la Llei d'arrendaments urbans (LAU) de 1994, el nou Codi Penal de 1995, les lleis autonòmiques de parelles de fet i la reforma del Codi Civil en matèria de matrimoni del 2006 han posat el nostre país en l'avantguarda mundial pel que fa als drets de les persones LGTB.⁹ Pel que fa a les persones transsexuals, si bé la llei que permet la rectificació de la menció

⁹ Aquest apartat ha pres dades de DE LA ROSA, Ricard. «El tractament legal de l'homosexualitat pel règim franquista». A: ERES, José Benito; VILLAGRASA, Carlos (coord.). *Homosexuals i transsexuals: els altres represaliats i discriminats del franquisme, des de la memòria històrica*. Edicions Bellaterra: Barcelona, 2008, p. 115 i s.

regstral del sexe, aprovada al març del 2007, suposa un avenç en algun sentit (per canviar-se la menció de sexe ja no és necessari haver-se sotmès a una operació de reassignació sexual ni portar a terme un tràmit judicial), moltes associacions de persones transsexuals en qüestionen aspectes com ara la necessitat de presentar un diagnòstic psiquiàtric.

La situació de gais i lesbianes a Catalunya i a Barcelona

Els darrers vint anys, tal com hem vist, hi ha hagut transformacions importants en la posició social de lesbianes i gais. A Catalunya, els canvis han estat considerables. Tanmateix, cal tenir present les diferències en aquesta evolució pel que fa al sexe. Pel fet de ser dones, les lesbianes pateixen un doble procés de control social. En conseqüència, les dificultats de les dones lesbianes per construir un discurs autònom sobre la seva pròpia sexualitat són més grans que en el cas dels gais. Malgrat tot, la presència física i política de dones lesbianes en l'àmbit de la cultura i l'activisme és cada cop més gran i també ha augmentat la seva visibilitat social.

Els gais i les lesbianes de Catalunya, i per tant de Barcelona, estan finalitzant un procés encetat els anys setanta. Es tracta de transitar d'una situació de discriminació a una nova situació social en què es defineixen com a grup social amb problemàtiques i realitats comunes.

En aquest sentit, els espais de relació específics (*l'ambient*) i la subcultura gai i lesbiana esdevenen un dispositiu que permet a les dones lesbianes i els homes gais generar espais de trobada i protegir-se de les pressions de l'entorn. L'*ambient* gai ofereix espais per a la interacció, i és un àmbit per a la socialització i per a la construcció de la solidaritat. El nostre context social limita encara l'expressió emocional i afectiva entre persones del mateix sexe, i l'*ambient* és una possible solució: permet les trobades entre persones amb interessos comuns i fomenta el desenvolupament personal. Molt sovint, també a Barcelona, la concreció de la subcultura gai i lesbiana en termes d'espai provoca incomprensió i de vegades rebuig entre la majoria heterosexual i entre alguns grups d'activisme homosexual. Però cal dir que l'aïllament social mai no és voluntari: és tan sols un dispositiu de defensa de la minoria davant d'un entorn hostil.

A Barcelona hi ha una àmplia infraestructura lúdica i d'oci, concentrada sobretot en l'anomenat «Gaixample», que permet a gais i lesbianes gaudir d'espais propis d'interacció. Es tracta d'una oferta que, des de fa uns anys, pretén integrar gais i lesbianes en els mateixos escenaris, i també obrir-se, en la mesura del possible, a la població heterosexual. És aviat encara per avaluar en termes socials els resultats d'aquesta nova política empresarial, però qualsevol contribució a la visibilitat i a la integració sembla positiva. No és així en les ciutats petites i mitjanes, on la realitat gai i lesbiana continua sent socialment invisible.

Aportacions de gais i lesbianes a la societat actual

La subcultura gai i lesbiana no està aïllada: forma part d'una cultura més gran que l'envolta i els intercanvis entre l'una i l'altra són constants. La contribució de gais i lesbianes de la nostra ciutat al procés de democratització de la societat és un exemple d'aquests intercanvis: l'àmplia xarxa social informal de què disposa transmet de manera continuada a la societat missatges a favor de la tolerància. En general, aquest exercici de tolerància que gais i lesbianes demanen per a ells, també l'apliquen a altres realitats socials, com ara la lluita contra el sexisme. La tolerància és un capital cultural propi que gais i lesbianes aporten al conjunt de la societat.

Una altra contribució gai i lesbiana a la societat catalana i barcelonina és la redefinició no sexista de la identitat masculina. La identitat masculina tradicional implica importants problemes de salut pública, ja que és altament estressant per als homes i perjudicial per als qui en reben les conseqüències. L'exercici del rol clàssic d'home augmenta el fracàs escolar,¹⁰ la violència

¹⁰ El 41,5% dels homes només té estudis primaris, davant del 28,3% de dones. El 34,2% dels nois abandona la secundària, davant del 23,5% de les noies. Sis de cada deu persones que acaben una

social,¹¹ els accidents laborals¹² i de trànsit,¹³ i també l'alcoholisme i les agressions.¹⁴ Davant d'aquesta situació, els homes gais i els transsexuals masculins ofereixen a la societat una nova forma d'identitat masculina construïda des de la ironia i el sentit de l'humor que, abdicant del sexisme, només conserva els trets externs de la virilitat tradicional (si bé alguns d'ells reproduïxen actituds masculistes).

La sida és l'àmbit en què les aportacions de la comunitat gai al conjunt de la societat han estat més evidents. És impossible entendre l'actual situació social i epidemiològica de la pandèmia si no es tenen en compte la mobilització i l'activisme del col·lectiu gai davant la malaltia. Pel fet de ser una patologia social i política, la sida ha tingut una resposta social i política: la lluita contra els prejudicis i els èxits en la desestigmatització de la malaltia han estat impulsats sobretot per la comunitat gai, però els seus beneficis arriben al conjunt de la societat. Malgrat que la lluita contra la sida i contra les seves conseqüències socials continua essent un repte per al segle XXI, cal destacar el paper d'avantguarda social exercit pel col·lectiu en el procés. Un procés en el qual la solidaritat no ha estat un recurs retòric, sinó una pràctica quotidiana.

Les persones seropositives o malaltes són, abans que res, persones. I com a tals són tractades en la subcultura gai. La xarxa social gai integra amb normalitat seropositius i malalts. El tipus de gestió social de la sida que desenvolupa la comunitat gai s'articula a partir de la visibilitat i no pas mitjançant el silenci i, en conseqüència, són molts els gais i lesbianes que coneixen gent seropositiva o malalta de sida. D'aquesta manera, encarnada en persones, la malaltia es transforma en una realitat tangible sobre la qual és possible ser solidari. La visibilitat social de la sida en la subcultura gai i lesbiana també ajuda al fet que els mecanismes de prevenció funcionin millor, ja que les persones poden discutir el problema amb els seus iguals, sense l'angoixa afegida d'esperar una condemna social immediata. La societat hauria d'inspirar-se en la manera com la comunitat gai gestiona l'epidèmia.

El futur de la realitat gai, lesbiana i transsexual a casa nostra

Les relacions de la realitat gai amb la societat global han tingut profundes transformacions els darrers vint anys. En general, el balanç és positiu pel que fa a l'augment de la tolerància, però no podem dir el mateix amb relació a la normalització. Com a societat democràtica, Catalunya, i Barcelona en particular, tenen tasques pendents per garantir el reconeixement jurídic, polític i social de la realitat gai i lesbiana. El futur de la realitat homosexual a la nostra ciutat depèn de les transformacions globals que afectin la societat. A mesura que aquesta avanci en el desenvolupament democràtic, el col·lectiu millorarà les seves condicions de vida. A llarg termini, cal preveure que tant la subcultura gai com les identitats socials que genera acabin desapareixent. En la mesura que les identitats gai i lesbiana són el producte del control social, la seva existència deixarà de tenir sentit quan l'opressió social desaparegui. Mentrestant, la nostra ciutat hauria d'activar els mecanismes polítics necessaris per permetre als ciutadans gais i a les ciutadanes lesbianes gaudir de molts drets legítims que avui en dia els manquen: de

licenciatura són dones. GABARRÓ, Daniel. *Transformar a los hombres, un reto social*. Barcelona, 2008, p. 69 i s. www.bubok.es/danielgabarro.

¹¹ La majoria de maltractadors i d'autors de *bullying* són homes. Un 90% de la població penitenciària són homes. *Ibíd.*, p. 76 i s.

¹² «Ciertas formas de valentía que se les exige a los hombres en ciertas profesiones típicamente masculinas [...] son usadas para que rechacen las medidas de prudencia y nieguen o desafien el peligro con conductas fanfarroneadoras e irresponsables». *Ibíd.*, p. 88.

¹³ «¿Es un azar estadístico que la gran mayoría de accidentes de tráfico con resultado de muerte a causa de imprudencias estén causadas por hombres jóvenes? ¿Acaso no nos damos cuenta del hecho de que usan el coche para demostrar que ya son “hombres de verdad”?». *Ibíd.*, p. 90.

¹⁴ «Los hombres y los chicos son los responsables del 95% de los crímenes violentos del país. Los chicos [...] son diez veces más víctimas de homicidios que las chicas [...], piensan cuatro veces más que las chicas que una pelea física —o la violencia— es una solución adecuada cuando alguien les impide el paso. [...] El 79% de los agresores son varones». *Ibíd.*, p. 91.

cap manera una societat democràtica no pot permetre que les diferències es reflecteixin en desigualtats socials.¹⁵

El teixit associatiu LGTB a la ciutat de Barcelona, avui

Actualment, la ciutat de Barcelona disposa de més de 40 entitats del col·lectiu LGTB. Pertanyen pràcticament a tot l'espectre ideològic i responen a interessos dels diversos sectors d'aquest col·lectiu. La majoria de partits de l'arc parlamentari tenen àmbits o sectors que treballen en la incorporació de l'orientació sexual i la identitat de gènere a l'agenda de les seves forces polítiques.

Hi trobem des de grups de reivindicació política i debat ideològic fins a entitats de serveis, de relació social, de debat religiós, esportives, de foment de la salut (sobretot relacionada amb el VIH), d'informació, de professionals de l'educació, d'immigrants, de discapacitats, de debat feminista i diverses de transsexuals, tant femenines com masculines. La participació de les persones LGTB en aquestes entitats és desigual, ja que les formes de vinculació també ho són: socis, militants, adherits, simpatitzants, subscriptors, etc. Totes fan una tasca social de visibilització i de suport a les persones LGTB de la ciutat (i, per extensió, de la resta de Catalunya). Cal tenir present, com hem dit abans, que malgrat els avanços indubtables en l'àmbit legislatiu, socialment aquest col·lectiu encara està fortament discriminat.

El teixit empresarial LGTB de Barcelona, avui

Podem comptar més de 60 empreses de la nostra ciutat que ofereixen serveis primordialment al col·lectiu LGTB. Estan principalment relacionades amb el món de l'oci, però no exclusivament. Els darrers anys han augmentat les empreses de serveis i de mitjans de comunicació adreçades a aquest sector de la població, i estan agrupades en l'associació ACEGAL (Associació Catalana d'Empreses per a Gais i Lesbianes). Segons els responsables de l'Associació, les seves empreses tenen més de 600 llocs de treball directes i ofereixen servei a més de 30.000 persones.

Un dels sectors de més pes econòmic en les empreses que ofereixen serveis a aquest col·lectiu és el turístic. La nostra ciutat ha esdevingut una destinació turística pertanyent al circuit mundial de turisme LGTB, i l'impacte econòmic d'aquest fet en la nostra ciutat és innegable.

Les administracions públiques i les polítiques LGTB

El Govern de la Generalitat va aprovar el 5 de setembre de 2006 el Pla interdepartamental per a la no-discriminació de les persones homosexuals i transsexuals, amb l'objectiu d'eradicar qualsevol forma de discriminació per raó de sexe o de gènere, tant en l'àmbit jurídic com social. La Generalitat de Catalunya va esdevenir la primera autonomia que va disposar d'un pla d'aquest tipus. El Pla, impulsat i coordinat pel Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual, marca les línies d'actuació que després han de desenvolupar els diferents departaments del Govern. Implica divuit àrees i incideix en vuit àmbits: legislatiu i jurídic, laboral, de la salut, educatiu, cultural, de la comunicació, del benestar i de la participació i la solidaritat. Els governs d'Holanda i de Flandes disposen de plans semblants al del nostre país.

Les administracions públiques han de desenvolupar polítiques sectorials que atenguin els sectors de la població que són més vulnerables. I l'administració municipal, com que és la més propera a la ciutadania, ha de desenvolupar també aquest tipus de polítiques. La nostra ciutat

¹⁵ Aquest apartat es basa en GUASCH, Òscar. «Subcultura gai i lesbiana». A: MIRABET, Antoni (ed.). *Homosexualitat a l'inici del segle XXI*. Claret: Barcelona, 2000, p. 90 i s.

fa polítiques específiques per a diferents sectors de la població (dones, gent gran, infància, immigració, etc.), i ara escau dotar-se d'un instrument per impulsar les polítiques de les diferents àrees, sectors i districtes de l'Ajuntament de Barcelona adreçades al col·lectiu de persones gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals.

L'Ajuntament de Barcelona, però, no parteix de zero, ja que fa molts anys que treballa conjuntament amb el moviment LGTB en diverses línies de col·laboració. Esmentem aquí, a tall d'exemple, el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals, creat el 2004. En les jornades de febrer del 2006, fou aquest Consell que va demanar l'elaboració del Pla municipal, que aquesta mesura de govern proposa iniciar. El 2007 es va crear el Pla per al col·lectiu lesbiana, gai, transsexual i bisexual de la Regidoria de Drets Civils, que a més de la línia de subvencions a les diferents activitats de les entitats, va signar convenis de col·laboració anual amb dues de les entitats més actives, a banda dels convenis puntuals per als EuroGames o la Conferència Europea de Polícies Gais i Lesbianes. És notable també el treball que s'està fent des de l'Agència de Salut Pública, per prevenir les malalties de transmissió sexual i la sida, de costat amb el món associatiu LGTB. Les declaracions institucionals de la corporació municipal, així com la visibilització del suport municipal al Dia de l'Alliberament Gai, Lesbià i Transsexual, constitueixen altres exemples d'aquest treball municipal continuat.

És innegable que la legislació del nostre país respecte a aquest col·lectiu és de les més avançades a escala mundial. Però també hem d'acceptar que aquest avenç legislatiu no ha estat acompanyat suficientment per una integració i acceptació social de les persones gais, lesbianes i transsexuals. L'homofòbia, la lesbofòbia i la transfòbia encara tenen lloc a la nostra societat. Encara hem de lamentar agressions físiques contra aquest col·lectiu. En l'àmbit escolar i laboral, les agressions prenen la forma de *bullying* o de *mobbing*. En els mitjans de comunicació i en la vida quotidiana, aquestes agressions potser no són físiques, però no per això es poden considerar menys greus. És per això que cal continuar considerant aquest col·lectiu vulnerable i discriminat i, per tant, objecte de polítiques sectorials.

Hem de recordar que quan parlem de drets de les persones LGTB parlem de drets humans, tal com recullen els *Principis de Yogyakarta*. I l'Ajuntament, com a administració més propera a la ciutadania, ha d'expandir la realitat dels drets: més drets per a més persones. L'acompliment dels drets humans és un bon termòmetre de la cohesió de la ciutat. I la manera de fer ciutat, la «via barcelonina»¹⁶ de fer les coses, té en la cohesió social un dels seus principis.

Perquè el dret a la diferència no pot donar com a resultat la diferència de drets. No es governa per a les minories, però també es governa per a les minories. Les polítiques de drets humans, més enllà de la gestió, fan una ciutat millor i més competitiva respecte a altres ciutats, i corresponen al nostre model de ciutat. Cal passar d'un actitud reactiva a una actitud proactiva pel que fa a les polítiques de drets civils. Treballar coordinadament per al col·lectiu LGTB és treballar contra els prejudicis i la discriminació i per la llibertat de tota la ciutadania.

¹⁶ «Barcelona 2009: balanç de ciutat, construïnt el futur». Conferència anual de l'alcalde Jordi Hereu al Col·legi de Periodistes. Auditori La Pedrera, 15 de gener de 2009.

III. CONTINGUT DE LA MESURA

La mesura de govern proposada és **iniciar els treballs de confecció del Pla municipal per al col·lectiu lesbià, gai, transsexual i bisexual com a conjunt de polítiques públiques de l'Ajuntament de Barcelona per promoure, defensar i garantir els drets de ciutadania de les persones homosexuals i transsexuals de la ciutat de Barcelona, a partir de les competències pròpies del govern local i coordinant les polítiques de les diverses àrees, sectors, instituts i empreses municipals respecte a aquest col·lectiu.**

El Pla municipal que es proposa engegar és un mandat del Programa d'actuació municipal (PAM) 2007-2011, que n'estableix l'elaboració conjuntament amb el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals en el marc d'un procés participatiu.

El referent és el Pla interdepartamental per a la no-discriminació de les persones homosexuals i transsexuals que la Generalitat de Catalunya va aprovar al setembre del 2006. A escala internacional, només els governs de Flandes i d'Holanda i la ciutat de Torí, a Itàlia, disposen d'un instrument semblant. Barcelona, doncs, és la primera ciutat europea que elabora, de manera participativa, un pla d'aquestes característiques.

El Pla respon a la voluntat del Govern municipal d'impulsar polítiques de promoció, defensa i garantia dels drets humans i d'igualtat a la ciutat, com a concreció a Barcelona de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat.

Les administracions públiques han de desenvolupar polítiques sectorials que atenguin sectors de població que són més vulnerables o que poden patir discriminació. De fet, l'Ajuntament de Barcelona ja impulsa polítiques específiques per a sectors de població com ara les dones, la gent gran, la infància, la joventut o la immigració.

Les polítiques municipals vers el col·lectiu LGTB responen a tres eixos d'acció:

- 1) La garantia del ple exercici dels drets reconeguts, en àmbits que van del laboral a l'educatiu, passant per la gent gran, els serveis municipals o la Guàrdia Urbana.
- 2) La promoció del col·lectiu LGTB i de les seves entitats.
- 3) La visibilitat, en tots els camps, de les persones, les associacions i les iniciatives del col·lectiu LGTB.

En definitiva, es tracta d'aconseguir la plena normalització social de la realitat i de les persones LGTB.

El Pla municipal vol posar en relleu, donar a conèixer i coordinar les iniciatives que en moltes àrees municipals i districtes ja estan en marxa:

- En el camp de la salut, la prevenció de les malalties de transmissió sexual i de la sida/VIH.
- En el camp del turisme, la promoció i la difusió de la ciutat a través de la guia gai i la participació en el Pink Corner del Saló Internacional del Turisme.
- En el camp dels esports, la col·laboració en la celebració dels EuroGames i en les campanyes d'eradicació de l'homofòbia en l'àmbit esportiu.
- En el camp dels drets civils, la col·laboració amb les entitats LGTB per mitjà de convenis i subvencions, el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals i l'Oficina per la No-Discriminació, entre d'altres.
- En el camp de la seguretat i la Guàrdia Urbana, la col·laboració en la Conferència Europea de Polícies Gais i Lesbianes i la instrucció per combatre les discriminacions.

A més, cal tenir presents els compromisos i les iniciatives institucionals adquirits per l'Ajuntament de Barcelona:

- Les declaracions institucionals amb motiu del 28 de juny, el Dia Internacional de la Lluita contra la Sida, el Dia Internacional contra l'Homofòbia, etc.
- Els actes de visibilització institucional de la realitat LGTB, amb la hissada del penó el dia 28 de juny i el Tapís Memorial de la Sida.
- La recepció de l'alcalde a les entitats LGTB el dia 28 de juny.
- La participació en el grup de treball per delictes d'homofòbia i transfòbia, impulsat per la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, amb el nomenament d'un fiscal específic en aquesta matèria, Miguel Ángel Aguilar.

Finalment, el Pla municipal ha de comportar de ben segur ampliar les actuacions que està duent a terme l'Ajuntament i impulsar-ne de noves. Sense esperar els resultats del procés participatiu, avui ja són demandes del col·lectiu LGTB de la ciutat:

- En educació, treballar pel respecte vers totes les orientacions afectives i sexuals en el marc de l'educació en valors, combatre l'assetjament escolar i la discriminació, sobretot entre adolescents, i eradicar els prejudicis en el conjunt de la comunitat educativa.
- A les biblioteques, la creació d'una biblioteca especialitzada en temes relacionats amb el col·lectiu LGTB, de la mateixa manera que existeixen biblioteques municipals especialitzades en temes de dones o d'infància.
- En promoció econòmica, el suport i la promoció del sector empresarial que dona servei al col·lectiu LGTB, amb més de 60 empreses i més de 600 llocs de treball directes, sobretot en els àmbits del comerç i del turisme.
- En memòria històrica, els treballs de recerca sobre la repressió durant el franquisme, per tal de restablir la veritat històrica, reconèixer i reparar les víctimes i enfortir els drets reconeguts.

El Pla municipal per al col·lectiu lesbià, gai, transsexual i bisexual és, doncs, un pla transversal d'àmbit municipal que ha de garantir la coordinació i la coherència de les polítiques municipals per al col·lectiu LGTB de les àrees, els instituts, els consorcis i les empreses municipals. Ha de constituir un conjunt de polítiques per promoure, defensar i garantir els drets de ciutadania de les persones LGTB, des de les competències pròpies del govern local.

Proposta de procés

Es proposa que el procés d'elaboració del Pla tingui dues fases diferenciades, en el desenvolupament de les quals es compta amb la participació del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals. Així mateix, tot el procés metodològic per arribar a la redacció del Pla haurà de ser supervisat per un organisme universitari especialitzat, que en garanteixi el rigor metodològic i científic.

En primer lloc, es proposa l'elaboració d'una diagnosi de la situació del col·lectiu LGTB de la ciutat de Barcelona, atenent diferents perspectives per tal d'obtenir una visió completa de la realitat de les persones gais, lesbianes i transsexuals a la nostra ciutat.

Cal fer un inventari, primerament, de les polítiques municipals que actualment incideixen en aquest col·lectiu, a la llum tant de la legislació i la normativa com dels diferents acords que ha anat prenent la corporació municipal.

Una altra perspectiva que es proposa explotar en aquesta primera fase de diagnosi és la de la població en general: què pensa del col·lectiu LGTB, com el veu, quina percepció en té. Es proposa obtenir l'opinió de la població en general a través de l'Òmnibus municipal. Es

preguntarà sobre la consideració de normalitat o no pel que fa a les persones del col·lectiu LGTB, sobre si pateixen o no discriminació, sobre la informació que donen als seus fills de la realitat gai i lesbiana, sobre les polítiques específiques per a aquest col·lectiu o sobre el tractament de l'homosexualitat en les escoles i instituts.

A més, cal estudiar quina visió tenen les persones LGTB sobre elles mateixes, per mitjà d'un ampli estudi estructurat en tres parts:

- Un qüestionari amb preguntes obertes amb relació a les problemàtiques del col·lectiu i amb variables sociodemogràfiques que permetin saber el perfil social de les persones que contestin. Aquest qüestionari es difondrà per mitjà d'una campanya específica que ha d'arribar als espais de socialització i oci i als mitjans de comunicació, tant especialitzats com generals.
- Una sèrie d'entrevistes individuals per corregir el possible biaix del qüestionari que, previsiblement, ha de ser contestat majoritàriament per gais d'entre 20 i 35 anys. Aquestes entrevistes s'han de fer tant a informants clau com a persones de sectors del col·lectiu que solen ser desateses en la recerca.
- Grups de discussió per tal d'aproximar-se a les realitats de grups socials amb més presència al col·lectiu.

Cal també incloure en la diagnosi l'opinió i la realitat de les més de 40 entitats de la nostra ciutat que representen i organitzen el col·lectiu LGTB. Se'ls preguntarà sobre les polítiques municipals específiques per al col·lectiu, així com el seu punt de vista transversal (com a col·lectiu) sobre les polítiques municipals dutes a terme pels diversos sectors i districtes, i quina percepció tenen del col·lectiu LGTB a Barcelona i les necessitats i mancances de la seva pròpia entitat.

Finalment, serà molt útil per completar aquest diagnòstic una exploració a diverses ciutats europees per tal de conèixer quines són les seves polítiques públiques per al col·lectiu LGTB, tant des de la perspectiva de les entitats com dels seus governs locals. En aquest sentit es prendrà el pols a l'opinió de les entitats i dels governs locals de ciutats com ara Copenhaguen, Amsterdam, Brussel·les, Londres, París, Tolosa, Lisboa, Saragossa, Bilbao, Madrid, Jaén, València, Sevilla, Roma, Torí, Atenes, Tallinn, Tblisi, Ankara, Berlín, Bucarest, Budapest, Praga, Moscou, Sofia, Belgrad, Varsòvia i Istanbul.

Un cop elaborada aquesta diagnosi es proposa fer una jornada de presentació i debat, oberta a la participació de totes les persones i entitats interessades. Aquesta jornada tindrà lloc al setembre del 2009.

La segona fase en l'elaboració del pla, duta a terme a partir del setembre del 2009, consisteix en un ampli procés participatiu que recull les propostes d'objectius, programes i mesures que cal incloure-hi. Tanmateix, hem de dir que en la fase de diagnosi ja es fan paleses les necessitats i mancances del col·lectiu LGTB de la nostra ciutat. A més, el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals, en la jornada de debat del 26 de febrer de 2007 sobre «La ciutat davant el col·lectiu LGTB», ja va elaborar un seguit de conclusions que constitueixen la primera aportació *ex ante* del procés participatiu de recollida de propostes.

Està previst que el procés participatiu tingui una durada de sis mesos i reculli les propostes tant del mateix col·lectiu LGTB com dels professionals i les persones que hi estan relacionades. Com a referència d'aquest procés tenim els processos de l'Agenda 21, del Pla d'inclusió social o bé del Pla jove.

Paral·lelament, cal fer un treball intern en el si de l'Administració municipal (entesa en sentit ampli, que inclou, per tant, empreses i organismes participats per l'Ajuntament) i amb els

òrgans municipals de participació (grups municipals, Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals, Consell de Ciutat, etc.), per tal d'incorporar al Pla municipal el màxim nombre de les propostes recollides en el procés participatiu.

Així mateix, el Pla s'ha de dotar d'un sistema d'avaluació i de control que vetlli per aquesta aplicació i en proposi, si cal, les modificacions oportunes.

L'elaboració del Pla municipal per al col·lectiu lesbià, gai, transsexual i bisexual conclou amb la seva tramitació administrativa perquè es pugui aprovar i pugui entrar en vigor.

Proposem que estigui elaborat i aprovat a mitjan 2010.

Barcelona, febrer del 2009

INVENTARI SOBRE LES
POLÍTIQUES ADREÇADES A LA
COMUNITAT LGTB

Ajuntament de Barcelona

METODOLOGIA I DOCUMENTACIÓ

METODOLOGIA DE TREBALL

Els objectius d'aquest inventari han estat:

- Identificar les accions que actualment es fan des de l'àmbit municipal.
- Identificar els àmbits d'actuació susceptibles de ser incorporats en el futur pla director.

Els principals reptes que ha suposat aquest procés han estat:

- El grau d'amplitud de les propostes que s'han de recollir (delimitació del mateix col·lectiu).
- El grau de profunditat respecte a la inclusió de les polítiques municipals, que si bé no tenen aquest col·lectiu com a destinatari directe, hi incideixen de manera determinant.
- L'especial complexitat i singularitat de l'organització municipal i el grau d'incorporació dels espais de gestió que, tot i no formar part de l'Ajuntament, executen les seves polítiques.
- La manca de referències respecte als àmbits que s'han d'incloure, ja que és la primera vegada que es realitza.

Delimitació de la recerca

En concret, la recerca s'ha centrat en els aspectes següents:

A. Serveis estables, programes continus, actes periòdics o mesures concretes que formen part del funcionament habitual i que:

- s'adrecen de manera específica a algun dels col·lectius (gais, lesbianes o transsexuals).
- tot i que són de caràcter més ampli, s'hi adrecen de manera explícita.

B. Programes puntuals o campanyes específiques desenvolupats durant aquest mandat o l'anterior (2004-2008) i que:

- s'adrecen de manera específica a algun dels col·lectius (gais, lesbianes o transsexuals).
- tot i que són de caràcter més ampli, s'hi adrecen de manera explícita.

C. Estudis o indicadors que inclouen de manera específica algun dels col·lectius desenvolupats durant aquest mandat o l'anterior (2004-2008).

D. Actuacions que inclouen el reconeixement de l'existència d'aquest col·lectiu o la seva inclusió en actes, espais de trobada, espais de participació, etc., i que no han estat inclosos en els apartats anteriors.

Delimitació dels referents que s'han d'incloure

La complexitat de l'organització municipal (amb àrees municipals, instituts, empreses, consorcis i participacions diverses en diferents organismes) ha fet necessari establir un criteri homogeni a l'hora d'identificar els agents amb què s'ha de contactar i que s'han d'entrevistar.

En concret, hem limitat la recerca als responsables tècnics situats dins l'organigrama municipal (majoritàriament, directors de serveis) i dels instituts. Respecte als consorcis, hem optat per demanar al responsable municipal la informació sobre les accions que duen a terme, si bé en algun cas hem demanat també informació al responsable del consorci (Agència de Salut Pública de Barcelona i Consorci d'Educació de Barcelona).

Desenvolupament del treball de camp

Hipòtesi de treball

Per situar la recerca i identificar prèviament els referents que necessàriament calia entrevistar, hem fet una hipòtesi inicial d'inventari, en què hem anat recollint tota la informació disponible, a partir de:

- els continguts del PAM
- els diferents documents i posicionaments elaborats pel Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals
- el Pla de la Generalitat
- altres informes i memòries disponibles

La hipòtesi inicial de treball va ser amplificada i validada amb un grup de treball compost per diverses persones coneixedores tant de l'Ajuntament com del col·lectiu LGTB.

Presentació de l'inventari i identificació de les persones que calia entrevistar

El procés de l'inventari es va presentar inicialment al Comitè Executiu de l'Ajuntament (compost per tots els gerents sectorials i de districte).

A continuació es va enviar a cada gerent la presentació del projecte i una primera relació d'aspectes i responsables que es preveia entrevistar dins la seva gerència, i se'ls va sol·licitar si creien que calia incorporar cap àmbit o sector que no s'hagués previst i si els interlocutors identificats eren els adequats. Fruit d'aquest procés, en cada cas hem entrevistat les persones que ens han indicat les gerències municipals o, segons el cas, les direccions de serveis.

Entrevistes i identificació de les accions

En la major part dels casos hem fet una entrevista personalitzada amb cada referent, durant la qual hem donat a conèixer l'elaboració del Pla i el procés de l'inventari, i hem identificat les accions que s'hi han d'incloure. En la resta de casos, el procés s'ha fet per via telefònica i correu electrònic.

L'apartat «Àrea per àrea» permet identificar les àrees municipals amb què s'ha mantingut algun tipus de contacte (presencial o telefònic) per fer l'inventari.

Marc de referència

També formen part d'aquest inventari tres estudis fets específicament, que són:

- «Marc normatiu de referència», desenvolupat per Espai Públic i coordinat per un advocat.
- «Buidatge dels posicionaments del Plenari de l'Ajuntament (període 2004-2008)», desenvolupat per Espai Públic a partir de les actes dels plenis.
- «Normes i plans municipals», desenvolupat per Espai Públic a partir dels buidatges documentals fets durant el procés d'elaboració de l'inventari i de la informació que ens han lliurat les persones entrevistades.

DOCUMENTS QUE COMPONEN L'INVENTARI

L'inventari de les polítiques municipals adreçades al col·lectiu LGTB està compost pels documents següents:

Inventari

Document en què es recull la informació sobre les accions que actualment duu a terme l'Ajuntament.

Annex I: marc normatiu de referència

Recull de les principals normes d'àmbit supramunicipal que tenen relació amb el col·lectiu LGTB.

Annex II: resolucions del Plenari

Recopilació dels posicionaments del Plenari de l'Ajuntament relacionats amb el col·lectiu de gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals des de l'any 2004 fins al mes de febrer del 2009.

Annex III: normativa municipal, plans i altres documents de referència

Recopilació de les normes municipals que fan referència explícita a algun dels col·lectius. També inclou altres documents oficials recopilats durant el treball de camp (comunicats oficials, convocatòries de subvencions, apartats de plans municipals que fan referència al col·lectiu, etc.).

ESTRUCTURA DE L'INVENTARI

Aquest document segueix l'estructura següent:

- Inclusió de la **mesura de govern** sobre el Pla municipal per al col·lectiu LGTB, a mode d'introducció (apartat anterior).
- Apartat de **metodologia de treball**, en què s'expliquen els criteris d'elaboració de l'inventari, la seva realització i l'estructura del document (apartat actual).
- Visió global de l'inventari, a partir dels **grans eixos d'actuació** que es recullen en aquest estudi.
- Visió global de l'inventari, diferenciat **per col·lectius**.
- **L'inventari, àrea per àrea**. En cada cas s'identifica:
 - o L'àrea o servei amb què s'ha parlat.
 - o Una presentació general dels plans o programes que emmarquen el desenvolupament de les polítiques municipals en aquest camp.
 - o Una descripció de les accions que es porten a terme relacionades amb el col·lectiu LGTB.
 - o Una síntesi del conjunt d'informació recollida.

EIXOS D'ACTUACIÓ

RELACIÓ

Des de la constitució dels primers ajuntaments democràtics, el consistori de la ciutat de Barcelona ha mantingut relació amb les organitzacions de persones homosexuals de manera continuada i constant. Les primeres subvencions durant els anys vuitanta, lligades principalment al suport de projectes d'entitats i a la lluita contra la sida, van permetre consolidar el primer nucli d'entitats homosexuals de l'Estat espanyol.

Aquesta relació constant s'ha mantingut i ampliat al llarg dels anys, i avui pràcticament totes les associacions de la ciutat (al voltant de quaranta) es relacionen amb les diferents àrees municipals. En aquest sentit, el treball de relació ha permès incorporar a l'agenda de treball de l'Ajuntament nous àmbits d'actuació a partir de les aportacions i la visibilitat que aquestes entitats han donat a les noves realitats (dones, gent gran, joves, immigració, transsexualitat, policies gais, esports, etc.).

Així, en termes generals, podem dir que l'Ajuntament ha estat receptiu i obert a l'hora de reconèixer nous interlocutors, que aquest reconeixement ha estat alhora un element important per consolidar les associacions de Barcelona i que els ha donat més projecció pública.

La creació del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals ha suposat la consolidació d'aquest model de relació.

RECONeixEMENT I NORMALITZACIÓ

Són molts i diversos els exemples que demostren que l'Ajuntament ha reconegut el moviment homosexual i ha donat valor a les seves aportacions en la construcció de l'actual model de ciutat. Les resolucions aprovades pel Plenari, les recepcions amb motiu del dia 28 de juny, el suport als actes al voltant de la lluita contra la sida, les medalles d'honor a Jordi Petit i a Armand de Fluvià, i la mateixa constitució del Consell en són alguns exemples.

Hem de recordar també la presència institucional continuada en els principals actes que organitzen les associacions de la ciutat, com poden ser les manifestacions, les accions de lluita contra la sida, etc., així com la contribució a la normalització de l'homosexualitat mitjançant l'actitud personal de regidors i regidores del consistori.

SUPORT A LES ACCIONS I ALS SERVEIS QUE DUEN A TERME LES ASSOCIACIONS

L'establiment de convenis de col·laboració i l'atorgament de subvencions a les activitats que fan les associacions (l'any 2008 es va donar suport a un total de 33 projectes de 20 entitats diferents, per un import aproximat de 151.500 euros, als quals cal sumar 30.000 euros en convenis amb el Casal Lambda i la Coordinadora Gai-Lesbiana) posen de manifest una llarga trajectòria en aquest àmbit.

En aquest sentit, cal indicar que fins ara gran part dels serveis i programes que la ciutat ha desenvolupat en relació amb el col·lectiu LGTB s'ha fet donant suport a les iniciatives que han dut a terme les mateixes entitats.

L'ACTUACIÓ DES DEL MATEIX AJUNTAMENT

A diferència dels apartats anteriors (en què es veu de manera clara l'estreta i continuada relació entre l'Ajuntament i les associacions que representen el col·lectiu LGTB), el grau d'inclusió d'estratègies de treball desenvolupades des d'aquests serveis municipals i adreçades a les persones homosexuals o transsexuals presenta un nivell de desenvolupament molt divers.

En aquest sentit, entenem que caldria diferenciar:

- La identificació d'estratègies específiques per abordar aspectes relacionats amb el col·lectiu en els plans o programes municipals.
- El desenvolupament de les normes o protocols que permetin garantir l'aplicació d'aquests plans, quan sigui necessari.
- El desenvolupament de programes o accions específiques.

A la pràctica, ens trobem segurament amb totes les opcions possibles: des d'accions que es van duent a terme des de fa temps però que no queden recollides en plans i programes, fins a la inclusió de manera explícita en els documents marc de treball de referències al col·lectiu LGTB que no es concreten posteriorment en mesures específiques.

És en aquest camp on, a la llum de les dades de l'inventari, caldria establir unes directrius comunes per al conjunt de l'organització municipal per garantir una coherència tant per incloure-les en els plans i programes com en el procés de desenvolupament de les accions necessàries per assolir els objectius marcats.

COL·LECTIU PER COL·LECTIU

GAIS

El grup d'homes homosexuals és, sens dubte, el que té més presència al llarg de tot l'inventari, ja que és present en tots els programes que s'analitzen (amb l'única excepció dels programes de la dona i del Pla per a l'abordatge integral del treball sexual).

Així, en algunes ocasions s'identifiquen programes adreçats de manera exclusiva a aquest grup (prevenció de la sida, vacunació d'hepatitis A, etc.).

En alguns projectes o accions s'engloba conceptualment el conjunt del col·lectiu, però a la pràctica només s'hi inclouen referències a homes (medalles d'honor, accions de visibilització, presència de testimonis en determinats esdeveniments, etc.). En altres casos, tot i que s'hi inclouen referències a altres col·lectius, la major part de l'acció fa referència directa a serveis o accions adreçades als homes (per exemple, en el cas de la promoció del turisme).

Així, podem afirmar que, tot i que encara són molts els àmbits d'actuació en què cal desenvolupar estratègies de treball adreçades al conjunt del col·lectiu, el sector dels homes homosexuals és avui el més conegut, el més present i el que disposa de més serveis i accions.

LESBIANES

La presència dels homes homosexuals ha permès en molts casos introduir dins del llenguatge i dels plantejaments de l'Ajuntament les referències al conjunt de la població homosexual, de manera que s'hi ha inclòs conceptualment les dones, si bé això no es reflecteix pràcticament mai en la identificació de la realitat i les necessitats específiques d'aquest sector.

Les principals referències a la dona en els programes municipals remeten a la generació de condicions d'igualtat per a aquest col·lectiu (com, per exemple, els plans d'igualtat), que sens dubte són un element previ necessari per garantir les condicions d'igualtat de les dones, però que de ben segur no són suficients per generar unes condicions d'igualtat com a dones homosexuals.

BISEXUALS

La bisexualitat com a tal només és present en el nom del Pla municipal per al col·lectiu LGTB. En molts casos, es parla conceptualment de diversitat afectivosexual o s'utilitzen conceptes amplis que fan referència al conjunt de segments, però no s'identifiquen estratègies o accions que permetin concretar mesures específiques.

En termes generals, es té la sensació que, pel fet de desenvolupar serveis i prestacions a la comunitat de persones homosexuals, s'està donant també resposta a les necessitats que puguin tenir les persones bisexuals.

TRANSSEXUALS

Al llarg de l'inventari, s'han identificat només sis referències explícites a aquest col·lectiu. Aquestes són:

- La presència dins del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals.
- La inclusió dins de la memòria de l'Oficina per la No-Discriminació (OND) de les demandes presentades per aquest col·lectiu, i una referència en la memòria del període 1998-2006 al Projecte de Llei reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones.
- L'estudi «Perseguit per haver escollit la meua sexualitat. Les persecucions per orientació sexual i identitat de gènere», desenvolupat per la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR) en conveni amb la Regidoria de Drets Civils.
- La inclusió de la transsexualitat i la transfòbia en la norma d'actuació per prevenir i evitar actituds discriminatòries de la Guàrdia Urbana.
- La inclusió conceptual de la transsexualitat dins del Pla per a l'abordatge integral del treball sexual.
- La placa situada al parc de la Ciutadella en memòria de Sònia.

En termes generals, podem afirmar que a diferència de l'homosexualitat, que està més o menys incorporada en el discurs, la realitat i les possibles necessitats del col·lectiu de persones transsexuals és molt poc coneguda.

ÀREA PER ÀREA

GERÈNCIA MUNICIPAL

HABITATGE

Referents: Gerència Municipal → Patronat Municipal de l'Habitatge → **Regidoria d'Habitatge**

Polítiques municipals en matèria d'habitatge

Les estratègies i els projectes municipals al voltant de la política d'habitatge estan determinats pel **Pla d'habitatge 2008-2016**, el qual s'estructura en set línies de treball:

- Augmentar el sòl destinat a l'habitatge assequible.
- Incrementar i diversificar l'oferta d'habitatge protegit i assequible.
- Millorar les condicions del parc d'habitatge construït.
- Fomentar el lloguer.
- Intervenir en les disfuncions del mercat immobiliari.
- Innovar en la construcció i promoure la sostenibilitat.
- Fomentar la proximitat i l'atenció a la ciutadania.

El Pla no fa cap referència explícita al col·lectiu LGTB.

Accés a l'habitatge

L'accés a habitatges amb algun tipus de protecció oficial a la ciutat de Barcelona queda regulat, a partir del 2009, a través d'un registre únic,¹⁷ en què s'estableixen els criteris i les condicions per accedir a qualsevol promoció (a excepció del 30% de les places de promocions protegides que facin promotors privats) i a tot l'habitatge dotacional (promoció d'habitatge per a col·lectius específics, com ara joves o gent gran, en zones reservades per a equipaments).

Únicament s'exceptuen d'aquests requisits les persones o unitats de convivència que tinguin dret a reallotjament pel fet d'estar afectades per operacions de remodelació o per altres actuacions urbanístiques, i les persones o unitats de convivència en situacions d'emergència objecte de regulació específica.

Respecte als criteris per poder-hi accedir, aquests fan referència principalment:

- A la situació econòmica de les persones que hi volen accedir i al fet de posseir altres propietats.
- Als membres que componen la unitat de convivència.

En aquest sentit, el nou reglament situa en condicions d'igualtat tots els tipus d'unitat familiar i de convivència, sense explicitar en cap cas limitacions més enllà d'estar empadronat a Barcelona i dels recursos econòmics o patrimonials de la unitat de convivència.

Article 3:

Persones que es poden inscriure en el Registre

*1. Per poder ser adjudicatari o adjudicatària d'un habitatge amb protecció oficial a la ciutat de Barcelona, és requisit imprescindible estar inscrit o inscrita en el Registre de Sol·licitants d'Habitatge amb Protecció Oficial de Barcelona, en la modalitat de demanda corresponent. **Únicament s'exceptuen d'aquest requisit les persones o unitats de convivència que tinguin dret a reallotjament pel fet d'estar afectades per***

¹⁷ Annex III, pàgina 21.

operacions de remodelació o per altres actuacions urbanístiques, i les persones o unitats de convivència en situacions d'emergència objecte de regulació específica.

2. **Són objecte d'inscripció** en el Registre de Sol·licitants d'Habitatge amb Protecció Oficial de Barcelona **les persones individuals i les unitats de convivència** d'acord amb les especificacions següents:

a. **Constitueixen unitat de convivència els grups de persones físiques que acreditin conviure efectivament en un mateix domicili o es comprometin a fer-ho en un termini determinat, amb independència de si tenen relació de parentiu entre elles o no.**

b. **En totes les sol·licituds d'inscripció es presumirà com a representant de la unitat de convivència la persona que figuri com a sol·licitant. Si el sol·licitant deixa de ser membre de la unitat de convivència aquesta es donarà de baixa, i es procedirà, si és el cas, a fer una nova alta amb el nou representant de la unitat modificada.**

c. **Una mateixa persona no podrà formar part de dues o més unitats de convivència alhora, ni aparèixer al mateix temps en més d'una sol·licitud d'inscripció. En els casos en què el representant de la unitat de convivència o un dels seus membres pretengui inscriure-s'hi posteriorment mitjançant una altra sol·licitud en una unitat de convivència diferent, quedarà inscrit o inscrita en el Registre d'acord amb l'última sol·licitud presentada.**

Habitatge per a persones en situació d'emergència

També es pot accedir a habitatges amb protecció quan s'està en una **situació d'emergència**, com ho estan les persones que es queden sense habitatge d'un dia per l'altre, les persones grans amb dificultats especials, les dones víctimes de violència i, en general, les persones en situació de vulnerabilitat. En funció de la tipologia del col·lectiu, l'accés a l'habitatge està condicionat per determinats criteris de barem o per sorteig (és el cas de la gent jove). Els serveis responsables de la gestió de l'accés per aquesta via són els Serveis Socials i els de la Dona.

Síntesi:

Els criteris generals d'accés a l'habitatge no generen cap tipus de discriminació per motiu d'orientació, si bé aquesta causa tampoc no representa cap preferència en l'accés per motiu d'emergència.

No existeix tampoc cap criteri específic (ni positiu ni negatiu) respecte al col·lectiu de persones transsexuals.

GERÈNCIA D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA

ACCIÓ SOCIAL

Referent: Direcció de Serveis d'Acció Social

Polítiques adreçades a les famílies

Les polítiques municipals adreçades a les unitats familiars queden definides a través del Programa municipal per a les famílies 2006-2010.

El canvi de denominació de «família» a «famílies» del Programa respon a la necessitat, i alhora la voluntat, d'incorporar-hi i reconèixer-hi la diversitat de models familiars, entre els quals s'inclouen les llars homosexuals.

Entre els principis o conceptes en què es basa el Programa s'inclou:

La diversitat estructural:

Les famílies tenen estructures variables que vénen determinades pel nombre i els tipus de vincles entre els seus membres, i per les dinàmiques d'organització i funcionament interns. Així podem parlar de famílies nuclears simples amb o sense fills/es, de famílies d'un sol progenitor, de famílies nombroses, de famílies extenses, de famílies múltiples o plurinuclears. Podem parlar també de parelles conjugals i de parelles de fet, de parelles heterosexuales i homosexuals, de famílies homoparentals...

El Programa no inclou accions adreçades de manera específica a les famílies homosexuals, sinó que les inclou com un model més de referència, en igualtat de condicions que la resta d'unitats familiars.

D'altra banda, el número 15 de la revista *Barcelona Societat, Revista de Coneixement i Anàlisi Social* (editada el desembre del 2008) fa una anàlisi de la realitat i les polítiques de futur al voltant de les famílies a la ciutat de Barcelona, amb diverses referències a les famílies homosexuals.

Llei de dependència, Llei de serveis socials i Consorci de Serveis Socials

L'aplicació de les polítiques de serveis socials a la ciutat de Barcelona està determinada pel procés de desenvolupament de la Llei de dependència i per l'aplicació de la Llei de serveis socials de Catalunya. Aquesta aplicació es fa des del Consorci de Serveis Socials, creat a partir de les disposicions de la Carta Municipal de Barcelona. El Consorci és un ens conjunt creat per la Generalitat i l'Ajuntament, que desenvolupa de manera unificada les competències d'ambdues administracions en matèria de serveis socials a tota la ciutat. La distribució de responsabilitats polítiques està repartida entre totes dues institucions (60% la Generalitat i 40% l'Ajuntament).

Dins del catàleg de serveis de Serveis Socials no hi ha cap referència explícita sobre serveis adreçats a persones o unitats familiars homosexuals, ni a persones transsexuals.

Acord ciutadà per a una Barcelona inclusiva i Xarxa per a la Inclusió Social

Pel que fa a les polítiques d'inclusió social, la ciutat de Barcelona va aprovar el Programa municipal per a la inclusió social 2005-2010, en el qual es fa una anàlisi dels col·lectius amb risc d'exclusió i dels programes previstos en l'àmbit municipal per donar-hi resposta. En aquest document es fa referència als nivells de pobresa i d'educació dels col·lectius d'especial

vulnerabilitat (persones grans, immigrants, sense sostre, drogodependents), sense que en cap cas hi hagi referències explícites a persones homosexuals o transsexuals.

Posteriorment, s'ha desenvolupat l'Acord ciutadà per una Barcelona inclusiva, mitjançant el qual un conjunt d'entitats, associacions i organitzacions de la ciutat s'adhereixen amb els principis que es recullen en el Pla municipal per a la inclusió social, i expressen la voluntat de treballar, formant part de la xarxa «Barcelona, ciutat inclusiva» i en la mesura de les pròpies capacitats, per fer una ciutat més inclusiva.

Formen part d'aquesta xarxa les entitats LGTB següents:

- Associació Catalana per a la Integració d'Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals Immigrants (ACATHI)
- Associació de Famílies Lesbianes i Gais
- Associació Universitària Sin Vergüenza
- Casal Lambda
- Coordinadora Gai-Lesbiana de Catalunya
- Grup d'Amics Gais (GAG)
- Grup Jove de Gais i Lesbianes

Altres

En termes generals, es considera que des dels serveis socials es té sensibilitat pels casos relacionats amb persones homosexuals i transsexuals, ja que la gestió i l'atenció a diferents tipologies de col·lectius és un fet inherent al mateix servei.

No obstant això, no hi ha processos formatius ni protocols d'atenció específics respecte a la realitat d'aquests col·lectius.

Finalment, a Acció Social no hi ha programes ni estratègies específiques adreçades al col·lectiu de persones transsexuals i es percep que el grau d'incidència que es pot tenir actualment sobre aquest col·lectiu és baix.

Síntesi:

Conceptualment, l'aprovació del Programa municipal per a les famílies situa en condicions de normalitat el col·lectiu de gais i lesbianes respecte a la resta de la comunitat. Una situació diferent és el de les persones transsexuals, que no disposen de programes ni polítiques específics.

El desenvolupament dels serveis es fa actualment des del Consorci de Serveis Socials, que no forma part de l'estructura municipal com a tal, sinó que és un organisme mixt entre la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona.

En tot cas, el desplegament dels serveis socials està condicionat per la Llei de dependència i la Llei de serveis socials de Catalunya.

Pel que fa a l'aplicació, avui no hi ha cap prestació dins del catàleg de serveis que faci referència explícita al col·lectiu LGTB.

PARTICIPACIÓ SOCIAL

Referent: Direcció de Serveis de Participació Social

Els espais de relació, participació i interlocució d'Acció Social es desenvolupen actualment des de la Direcció de Serveis de Participació Social, des d'on es coordinen els diferents espais de relació amb les organitzacions del sector (entre els quals hi ha el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals).

El Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals

El Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals és l'òrgan de participació sectorial integrat per representants de les entitats de gais, lesbianes i homes i dones transsexuals, partits polítics que tenen constituïda una comissió específica, grups polítics amb representació a l'Ajuntament i tècnics municipals, i també està prevista la possibilitat que hi participin representants de les associacions d'empresaris i institucions, universitats o persones que, a títol individual, destaquen pels seus coneixements sobre aquests col·lectius.

El Consell es va constituir l'any 2004 i funciona a través d'una comissió permanent que es reuneix un mínim de cinc vegades l'any i un plenari que celebra un mínim de dues sessions l'any. A més, el Consell disposa de la creació de grups de treball a propòsit de les qüestions que el Plenari determini com a prioritàries.

Objectius del Consell:

1. Estudiar, emetre informes i elaborar propostes sobre els assumptes que consideri d'interès per tal de facilitar aquells canvis que portin a una ciutat més cívica i estructurada a partir de les aportacions de la ciutadania.
2. Afavorir i potenciar la coordinació entre les institucions que hi són implicades, i impulsar la coordinació i la col·laboració entre les entitats, les associacions ciutadanes, els sectors professionals i els representants municipals.
3. Conèixer i debatre les actuacions municipals que contribueixin a promoure les aportacions dels gais, les lesbianes i els homes i les dones transsexuals en tots els àmbits (social, cultural, polític, etc.) i a atendre específicament els homes i les dones transsexuals i les persones gais o lesbianes que pateixin situacions greus.
4. Ser l'òrgan de consulta en els processos d'elaboració d'ordenances que afectin persones gais i lesbianes i homes i dones transsexuals, no solament durant els períodes d'informació pública expressa, sinó també durant els mateixos treballs d'elaboració.
5. Analitzar la situació en què es troba la ciutat respecte a les persones gais, lesbianes i transsexuals, com també les actuacions que s'hi duen a terme, i proposar i promocionar iniciatives relacionades amb els estudis i les anàlisis derivats de les realitats detectades.

Composició:

Associacions:

- Associació Cristiana de Gais i Lesbianes de Catalunya (ACGIL)
- Associació de Gais i Lesbianes Polícies (GAYLESPOL)
- Assessorament, Counselling, Orientació i Recursos per a Dones Lesbianes, Bisexuals i Transsexuals (ACORD)
- Aemics, Espai per a les Llibertats Sexuals
- Associació d'Investigació i Suport de la Identitat i Orientació Sexual (AISIOS)
- Arco Iris
- Associació Catalana per a la Integració d'Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals Immigrants (ACATHI)
- Associació de Famílies Lesbianes i Gais (FLG)

- Associació de Pares i Mares de Gais i Lesbianes (AMPGIL)
- Associació Universitària Sin Vergüenza (SINVER)
- Associació de Transsexuals, Intersexuals i Transgènere de Catalunya – ATC Libertad
- BarceDona – Mujeres trabajando para normalizar el hecho lésbico mediante la cultura
- Bearcelona
- Casal Lambda
- Col·lectiu Gai de Barcelona
- Col·lectiu Transsexual de Catalunya (CTC)
- Comissió Unitària 28 de Juny
- Coordinadora Gai-Lesbiana
- Ecogais
- Espai per a la Informació GLBT – Ens Entenem
- Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC)
- Fundació per a la Identitat de Gènere
- Gais Positius
- Grup d'Amics Gais (GAG)
- Grup de Lesbianes Feministes
- Grup de Transsexuals Masculins de Barcelona
- Grup Jove Coordinadora Gai-Lesbiana
- Inclou, Gais i Lesbianes en l'Educació
- INFOGAI
- Joves per l'Alliberament Gai (JAG)
- Panteres Grogues
- Projecte dels Noms
- Stop Sida
- Xarxa-Gai – L'Espai Professional GLBT

Altres entitats:

- Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

Grups municipals:

- Grup Municipal d'Iniciativa per Catalunya Verds
- Grup Municipal de Convergència i Unió
- Grup Municipal d'Esquerra Republicana de Catalunya
- Grup Municipal del Partit Popular
- Grup Municipal del Partit dels Socialistes de Catalunya

Partits polítics:

- Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)
- Iniciativa per Catalunya Verds (ICV)
- Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC)
- Esquerra Unida i Alternativa (EUiA)
- Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya (JERC)
- Joventut Nacionalista de Catalunya (JNC)
- Joves d'Esquerra Verda (JEV)
- Joventut Socialista de Catalunya (JSC)
- Unió de Joves (UJ)

Sindicats:

- Unió General de Treballadors – UGT de Catalunya
- Comissions Obreres Barcelonès – CCOO (en qualitat d'observadora, fins a la modificació del reglament de funcionament intern)

Àmbits municipals i de participació:

- Agència de Salut Pública
- Àrea de Joventut
- Drets Civils
- Institut Municipal d'Educació
- Consell de la Joventut de Barcelona

Principals tasques desenvolupades:

- Procés de constitució i redacció del Reglament de funcionament intern del Consell.
- Celebració de les comissions permanents i dels plenaris, tant ordinaris com extraordinaris.
- Grups de treball sobre discriminació, educació i joventut.
- Actes institucionals del 28 de juny.
- Presentació d'iniciatives externes al Consell que demanin el seu posicionament.
- Creació d'eines per a l'elaboració d'un futur pla municipal per al col·lectiu LGTB.

Jornada «La ciutat davant el col·lectiu GLBT. Fins a quin punt podem exercir els nostres drets? Què ho segueix impedit?»

Possiblement l'acció més destacable del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals ha estat la jornada «La ciutat davant el col·lectiu GLBT», celebrada l'any 2006, en què van participar més de cent persones.

La jornada va servir per:

- Treballar qüestions relacionades amb la visibilitat dels col·lectius, el tractament de les situacions de discriminació (homofòbia, lesbofòbia i transfòbia) encara existents i la constatació d'una nova legislació, més favorable, amb canvis legislatius sobre aspectes fonamentals per a una part del col·lectiu gai i lesbià, i també qüestions referents a la transsexualitat.
- Tenir un objectiu relacional, ja que representava una oportunitat de contacte entre col·lectius i agents socials i institucionals que conviuen en la ciutat, però que probablement no disposen de canals i mecanismes d'intercanvi i coneixement mutu.
- Finalment, orientar y/o produir documentació, cos teòric, etc., per a l'elaboració d'un futur pla municipal per al col·lectiu LGTB.

Les aportacions de la jornada, recollides en una memòria, s'han difós a través del web municipal, als membres del Consell i als serveis i programes municipals vinculats a les temàtiques tractades. Aquest document també ha estat utilitzat en el procés de diagnòstic de les polítiques municipals adreçades al col·lectiu, que ha de servir de base per a la redacció del futur Pla municipal.

Participació de les entitats LGTB en altres consells municipals

Amb la creació del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals l'any 2004, es normalitza la participació de les associacions i entitats en la política municipal de manera sectorial. Posteriorment, s'incentiva l'extensió d'aquesta participació en altres consells sectorials de manera transversal en benefici dels objectius de cada entitat, de l'espai en què participen i també de les finalitats que el mateix Consell es proposa perseguir.

- Adhesió de set entitats a l'Acord ciutadà per una Barcelona inclusiva (relacionades anteriorment).
- Participació d'una entitat al Consell Assessor de la Gent Gran.
- Participació de quatre entitats al Consell Municipal de Benestar Social (CMBS).
- Participació en els grups de treball del CMBS:
 - o Grup de Salut: una entitat
 - o Grup de Gent Gran: una entitat
 - o Grup de Famílies: una entitat
- Participació d'una entitat al Consell Municipal d'Immigració.

Finalment, la Vicepresidència del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals forma part del Consell de Ciutat.

Síntesi:

La creació del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals ha permès consolidar la relació que tradicionalment ha tingut l'Ajuntament de Barcelona amb les associacions de la ciutat i crear un espai estable de relació i treball òptim per al desenvolupament posterior de polítiques municipals adreçades de manera específica a aquests col·lectius.

La creació d'aquest Consell no ha suposat, però, tancar en un sol espai la participació de les associacions LGTB, ja que aquestes continuen participant activament en els espais de referència, en funció del seu àmbit d'actuació i de la tipologia d'accions que duen a terme.

GENT GRAN

Referents: Direcció de Serveis d'Acció Social i Direcció de Serveis de Participació Social

Les polítiques municipals adreçades a la gent gran queden recollides en el document Programa municipal per a la gent gran 2006-2010, en el qual no hi ha cap referència explícita a la realitat de les persones grans LGTB.

Inclusió de la comunitat LGTB en l'àmbit de la gent gran

La presència de les persones grans relacionada amb la comunitat LGTB es produeix per primera vegada durant la Segona Convenció de les Veus de la Gent Gran de Barcelona, celebrada l'any 2007, amb la participació d'Armand de Fluvià com una de les quatre veus de la gent gran de la ciutat i amb la participació de diverses organitzacions LGTB.

Arran d'això, una associació es va incorporar al Consell Assessor de la Gent Gran (Casal Lambda).

Residències per a gent gran

No hi ha una política explícita d'atenció a persones grans homosexuals i, per tant, tampoc respecte als pisos tutelats o residències. Es considera que si la persona usuària informa de la seva orientació sexual, no es derivaria a un centre religiós, però no es fa la pregunta de manera explícita ni es desenvolupen programes específics.

Altres

L'Ajuntament de Barcelona ha col·laborat, juntament amb l'Associació Grup d'Amics Gais, en l'edició del llibre *Homosexuals i transsexuals: els altres represaliats i discriminats del franquisme, des de la memòria històrica*, que aporta informació sobre com les persones avui grans van viure la seva homosexualitat en l'època predemocràtica.

Síntesi:

La progressiva presència de les organitzacions i les persones LGTB permet iniciar el procés de normalització social de l'homosexualitat, si bé no s'han desenvolupat estratègies específiques per donar resposta a les necessitats que aquest col·lectiu pot tenir en el marc de les polítiques d'atenció a les persones grans.

El programa Memorial Democràtic està donant a conèixer la situació que les persones grans LGTB han viscut al llarg de la història del nostre país, fins ara poc coneguda i analitzada.

DRETS CIVILS

Referent: Direcció de Serveis de Drets Civils

Carta europea de salvaguarda dels drets humans a les ciutats¹⁸ i xarxes de ciutats signatàries de la Carta

La ciutat de Barcelona va ratificar el 21 de juliol de l'any 2000 la **Carta europea de salvaguarda dels drets humans a les ciutats** (vegeu l'annex de normes municipals), la qual recull «el compromís de la ciutat en la defensa dels drets i la dignitat de totes les persones, sense cap discriminació per color, edat, sexe **o opció sexual**, llengua, religió, opinió política, origen nacional o social o nivell d'ingressos».

Aquesta Carta suposa el compromís explícit de la ciutat per defensar els drets de les persones homosexuals, en el marc d'un àmbit de treball més ampli, conjuntament amb un important nombre de ciutats de la resta d'Europa.

La Carta també recull el compromís de les ciutats signatàries de fer cada dos anys una avaluació respecte a la situació i l'evolució dels drets de les persones, que en el cas de la ciutat de Barcelona possiblement s'articularà en el futur a través de l'Observatori de Drets Humans a la Ciutat.

Les ciutats signatàries estan adherides a la xarxa europea de ciutats signatàries de la Carta i participen biennalment en una trobada per compartir experiències i propostes relacionades amb la seva aplicació i el seu desenvolupament. No obstant això, fins ara cap d'aquestes trobades no ha abordat estratègies destinades a la promoció de condicions d'igualtat de la comunitat homosexual.

A la província de Barcelona, també s'hi ha articulat una xarxa de ciutats i pobles adherits a la Carta, de la qual formen part 140 ens locals de la província.

La Carta no fa referència explícita a les persones transsexuals.

Drets humans: 60è aniversari de la Declaració dels Drets Humans

Dins del programa de difusió dels drets humans que duu a terme de manera continuada l'Àrea de Drets Civils, l'any passat es va celebrar el 60è aniversari d'aquesta Declaració, que inclou de manera explícita el dret a la llibertat d'orientació sexual.

La campanya es va iniciar el 2 de desembre, i consistia en el fet que onze joves artistes treballessin cadascun en una de les lletres que formen les paraules «drets humans». Cada lletra estava dedicada a un dret en què l'artista s'inspirava per elaborar l'obra (un d'ells corresponia al dret a la llibertat d'orientació sexual). Es va desenvolupar en onze estacions de metro d'arreu de la ciutat i es va ampliar la campanya amb una presentació pública i postals distribuïdes per tota la xarxa de metro. La campanya es va fer amb la col·laboració de l'Ajuntament, l'Oficina pels Drets Humans de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona, la Federació d'ONG pels Drets Humans i TMB.

Cal dir, no obstant això, que en els processos de difusió dels drets humans fets des de l'inici de l'Àrea de Drets Civils, no sempre s'ha inclòs de manera explícita el dret a la llibertat d'orientació sexual.

¹⁸ Annex III, pàgina 4.

Programa Ciutats Refugi

La ciutat de Barcelona forma part de la Xarxa Internacional de Ciutats Refugi, a través de la qual s'acull temporalment persones perseguides a causa de la seva defensa dels drets humans o per raons ideològiques, entenent que les persones militants LGTB hi estan incloses.

A causa de la situació d'aquestes persones, no es fa difusió dels casos concrets que acull la ciutat, si bé s'ha informat que ja se n'ha fet la primera acollida per motiu d'orientació sexual.

Estudi «Perseguit per haver escollit la meva sexualitat. Les persecucions per orientació sexual i identitat de gènere»

Des de Drets Civils s'ha donat suport a aquest estudi, realitzat per la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, en què se situa la discriminació per aquestes causes a escala mundial.

Oficina per la No-Discriminació (OND)

Creada el 1998, neix com un servei municipal d'orientació per a la defensa dels drets de les persones en general, amb atenció als col·lectius discriminats per raó de:

- Gènere (sexu i orientació sexual)
- Pertinença cultural (immigració i minories culturals)
- Salut física i mental (disminucions, malalties cròniques, sida/VIH i addiccions)
- Edat (infància i gent gran)
- Situació econòmica

El bagatge acumulat en aquests onze anys ha fet reformular els objectius de l'OND, que avui són:

- Difusió dels drets humans i de prevenció de les discriminacions
- Cerca i anàlisi de riscos de discriminació
- Recepció i resolució de les diferents denúncies per tracte discriminatori o desigual

Els programes que desenvolupa per assolir aquests objectius són:

- Difusió de drets i de la mateixa OND
- Inserció de l'OND en l'entramat institucional
- Formació i prevenció d'actituds
- Atenció de demandes per discriminació

Informació i formació per entendre i respectar els drets

Cada any l'OND organitza activitats i tallers per a escoles i col·lectius específics, i accions formatives per al personal dels serveis públics i privats. Aquesta formació ajuda a identificar i evitar la vulneració dels drets civils, tot prevenint la discriminació, respectant els drets dels altres i assumint una actitud activa en aquesta defensa.

Tot i que els continguts d'aquestes sessions varia en funció dels destinataris, habitualment s'hi inclouen aspectes relacionats amb l'orientació sexual (els materials de divulgació inclouen l'exemple d'un noi gai i una noia lesbiana) i, en menor mesura, amb les persones transsexuals.

Cada any participen en aquestes sessions al voltant d'un miler de persones, la majoria de les quals són alumnes de secundària, seguits de la formació per a adults, alumnat de postgrau o màster i alumnat de primària (per aquest ordre).

Atenció de demandes per discriminació

El servei d'atenció de l'OND informa i orienta les persones que consideren que han estat víctimes d'alguna discriminació, i consensua amb elles l'estratègia d'intervenció i les diverses actuacions que cal fer (denúncia, negociació-conciliació o mediació).

Segons la memòria de l'any 2007, un 3% de les denúncies rebudes corresponen a persones transsexuals.

Respecte al motiu de discriminació, les denúncies per motiu d'orientació sexual suposen el 5,77% del total. El 41,67% dels casos fa referència a la dignitat; el 16,60%, a aspectes laborals; el 16,67%, a l'habitatge; el 8,33%, a prestacions sanitàries; el 8,33%, a educació o formació, i el 8,33%, al dret d'admissió.

Actualment la memòria anual de l'OND és l'únic servei municipal que inclou dades estadístiques sobre la situació del col·lectiu LGTB.

Observatori dels drets de les persones a la ciutat

L'Observatori de Drets Humans a la Ciutat de Barcelona té com a missió dur a terme un dels compromisos adquirits pel Govern municipal a través de la signatura de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat.

Aquesta missió es reflecteix en una tasca d'observació periòdica de la situació dels drets humans a la nostra ciutat a la llum dels drets principals derivats d'aquest document i dels compromisos municipals corresponents.

Aquest seguiment pren la forma d'un informe global periòdic sobre els drets humans a Barcelona, que tracta dels temes següents:

1. Els drets principals
2. Condicions de vida, desigualtats i limitacions o vulneracions dels drets humans a Barcelona
3. Bones pràctiques

L'Observatori de Drets Humans a la Ciutat de Barcelona també pot fer informes temàtics.

Actualment s'està elaborant el primer informe, que veurà la llum durant els propers mesos.

En aquest observatori participen diverses organitzacions, dues de les quals formen part del col·lectiu LGTB (el Casal Lambda i la Coordinadora Gai-Lesbiana).

Programa municipal per al col·lectiu LGTB

Creat el 2007 dins l'Àrea de Drets Civils, neix amb la voluntat d'unificar i articular les polítiques municipals adreçades a aquest col·lectiu. En concret, els objectius marcats són:

- Reforçar el moviment associatiu LGTB.
- Fer visible la presència del col·lectiu LGTB en tots els àmbits de la vida de la ciutat.
- Lluitar contra els prejudicis i la discriminació.

Les accions específiques que assenyalen per a l'assoliment d'aquests objectius són:

- El Pla municipal per al col·lectiu LGTB
- Convenis de col·laboració amb les entitats LGTB
- Suport a les activitats
- Participació en el grup de treball de la Fiscalia General de Catalunya contra els delictes homòfobs

Pla municipal per al col·lectiu LGTB

En compliment del compromís assenyalat en el PAM d'elaborar el Pla municipal per al col·lectiu LGTB, s'ha iniciat la fase de diagnòsi, de la qual forma part aquest inventari.

En concret, el Pla pretén esdevenir un programa de treball transversal d'àmbit municipal que permeti:

- Integrar i garantir la coordinació i la coherència de les polítiques municipals adreçades al col·lectiu LGTB.
- Desenvolupar el conjunt de polítiques públiques de l'Ajuntament de Barcelona per:
 - Promoure, defensar i garantir els drets de ciutadania de les persones LGTB.

- Coordinar les polítiques de les àrees, els sectors, els instituts i les empreses municipals.

El procés d'elaboració del Pla s'ha estructurat en dues fases:

Fase 1: recollida, processament d'informació i diagnosi (setembre del 2008 – juny del 2009)

- Sobre la institució municipal
- Sobre el col·lectiu de persones LGTB
- Sobre les entitats LGTB
- Sobre la població en general
- Sobre ciutats europees i les polítiques públiques LGTB
- Jornades de presentació i debat

Fase 2: procés participatiu d'elaboració del pla d'acció (setembre del 2009 – maig del 2010)

Juny del 2010: aprovació

Convenis i subvencions

Convenis de continuïtat

Des de fa pràcticament vint anys, l'Ajuntament de Barcelona duu a terme convenis estables de col·laboració amb les dues organitzacions principals de gais i lesbianes de la ciutat (Casal Lambda i Coordinadora Gai-Lesbiana), a través dels quals es reconeix la tasca que fan en benefici de la ciutat i es dóna suport al seu funcionament ordinari i als principals programes.

Aquests convenis han anat variant de responsables municipals i de contingut al llarg dels anys, si bé expressen una relació de reconeixement, de continuïtat i de voluntat de treball conjunt entre l'Administració i les associacions.

Convenis puntuals

Des de l'Àrea de Drets Civils també s'han fet convenis puntuals per donar suport a actes concrets d'especial rellevància, com per exemple la celebració dels EuroGames o la conferència de GAYLESPOL, ambdues el 2008.

Convocatòria anual de subvencions

Anualment, l'Àrea de Drets Civils inclou, dins la convocatòria de subvencions municipals, una convocatòria específica destinada a donar suport a la «diversitat d'orientació i identitat sexual», que diu:

Diversitat d'orientació i identitat sexual:

- *Iniciatives que potenciïn la convivència basada en el respecte mutu, les responsabilitats compartides, la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació per raó d'orientació i identitat sexual.*

En la relació de subvencions atorgades el 2008, s'identifiquen els projectes que s'han acollit a aquesta convocatòria en l'apartat de Participació Ciutadana.

Cal indicar també que des de l'Àrea de Drets Civils s'ha donat suport a l'associació Àmbit Dona per a programes d'atenció al col·lectiu transsexual.

Suport als actes de celebració del 28 de juny i suport a altres actes institucionals

Tradicionalment, l'Ajuntament ha donat suport econòmic i/o logístic a les entitats que anualment han organitzat els actes de commemoració del 28 de juny, Dia de l'Orgull o Dia de l'Alliberament Gai i Lesbià. Atesa la diversa visió respecte a la forma de celebració, habitualment l'Ajuntament ha donat suport, a través de Drets Civils, a les diferents manifestacions i actes de celebració, sempre per mitjà de les associacions que els han organitzat.

Com a Ajuntament, ja fa anys que aquest dia s'hissa el penó de l'arc de Sant Martí al balcó de la plaça de Sant Jaume, i l'alcalde rep els principals representants del col·lectiu (vegeu l'apartat «Presidència i Relacions Institucionals»).

Els anys 2005 i 2008, el Plenari de l'Ajuntament va aprovar dues resolucions d'adhesió a aquesta jornada.¹⁹

El 2009, amb motiu del 40è aniversari, l'Ajuntament ha editat una postal divulgativa i va muntar un estand al Pride Barcelona 2009.

Premi 1978

El 2008, amb motiu del 30è aniversari de la reforma de la Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social, que va permetre posar fi a la persecució penal per motiu d'orientació o identitat sexual, la Coordinadora Gai-Lesbiana va crear, amb el suport de Drets Civils, el Premi 1978. Mitjançant aquest premi, es reconeixen les aportacions i el suport al col·lectiu per part de persones que no en formen part. En la primera edició, celebrada el 2008, es va premiar la periodista Mercè Conesa, i el 2009, els advocats Magda Oranich i Pere Comas.

L'acte de lliurament se celebra al Saló de Cròniques de l'Ajuntament.

Pink Corner

Des de l'any 2008, el Saló Internacional de Turisme de Catalunya inclou un espai reservat a les iniciatives turístiques adreçades a la comunitat LGTB, on tenen estand empreses i associacions del sector, tant de la ciutat de Barcelona com d'altres àrees geogràfiques.

Tot i que aquesta iniciativa s'inscriu dins la voluntat municipal de promoure la ciutat de Barcelona com un referent turístic, no es promou des de Turisme de Barcelona (que duu a terme la resta d'iniciatives en aquest àmbit), sinó des de Drets Civils.

Conferència socioreivindicativa prèvia a la celebració dels EuroGames

En el marc de la celebració dels EuroGames, es va fer una conferència socioreivindicativa, que tradicionalment té lloc de forma paral·lela als jocs, i que va tenir el suport de Drets Civils.

Síntesi:

La Direcció de Serveis de Drets Civils és la principal responsable dins l'organigrama municipal de desenvolupar les polítiques municipals adreçades al col·lectiu LGTB, a través del Programa i del Pla municipal per al col·lectiu LGTB. Com a tal, lidera actualment l'elaboració del Pla, és el principal interlocutor de les entitats i anualment fa una convocatòria de subvencions específica. Alhora, participa de forma més o menys diversa en el desenvolupament d'accions relacionades amb el col·lectiu, que moltes vegades es desenvolupen des d'altres àrees municipals.

¹⁹ Any 2005: annex II, pàgina 5. Any 2008: annex II, pàgina 11.

ORGANISMES RELACIONATS AMB GERÈNCIA

PERSONES AMB DISCAPACITAT

Referent: Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMD)

Actualment, l'IMD no té cap associació de referència que incorpori la realitat o les singularitats del col·lectiu LGTB ni desenvolupa accions específiques adreçades a aquest col·lectiu.

S'ha fet una consulta a les principals federacions d'entitats que treballen en aquest camp, però tampoc no s'han pogut identificar accions específiques.

Les accions relacionades amb la sexualitat s'han centrat fins ara en els aspectes anticonceptius i de prevenció d'abusos.

Síntesi:

Actualment no hi ha estratègies ni programes municipals destinats a normalitzar l'homosexualitat i la transsexualitat dins del col·lectiu de persones que tenen algun tipus de discapacitat, ja sigui física (motora o orgànica), intel·lectual, auditiva o visual.

SALUT PÚBLICA

Referent: Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)

L'ASPB és un ens consorciat entre la Generalitat (60%) i l'Ajuntament (40%).

Programes de prevenció

1. «PRESSEC»: programa escolar d'educació afectivosexual i de prevenció de l'embaràs, les infeccions de transmissió sexual (ITS), el VIH i la sida per a nois i noies de quart de secundària.
El programa, que es duu a terme des del 1994, s'ofereix a totes les escoles de la ciutat, però la seva aplicació és voluntària. El 2008 s'hi van adherir 59 escoles, cosa que suposa 2.826 alumnes i 110 docents (cobertura del 21% del total). El programa no fa referència explícita a l'homosexualitat, si bé s'ha tingut present que les persones homosexuals no s'hi sentin excloses.
2. «Parlem clar»: programa escolar d'educació afectivosexual i de prevenció de l'embaràs, les ITS i el VIH, adreçat a l'alumnat de primer de batxillerat i primer de cicles formatius. Consta de dues sessions de quatre hores, durant les quals es forma el professorat i dos alumnes de cada classe, perquè aquests posteriorment facin un taller de dues hores a l'aula.
El darrer any va tenir una cobertura de 10 escoles, 553 alumnes i 17 docents (es considera que té una cobertura baixa). El programa no fa referència explícita a l'homosexualitat, si bé s'ha tingut present que les persones homosexuals no s'hi sentin excloses.
3. «Parlem clar al carrer»: programa adreçat als educadors de carrer i als monitors de lleure que pretén traslladar els mateixos continguts que el programa «Parlem clar» als nois i noies que no estan en l'educació postobligatòria (17 anys). El programa no fa referència explícita a l'homosexualitat, si bé s'ha tingut present que les persones homosexuals no s'hi sentin excloses.

Pel que fa a la informació, cal dir que periòdicament es fa una enquesta a l'alumnat sobre salut i sexualitat (FRESC), tot i que no s'hi inclouen de manera explícita preguntes que facin referència a l'orientació sexual.

Els programes de prevenció dins l'àmbit escolar s'inclouen dins del programa «Salut i escola», que es desenvolupa des del Consorci d'Educació de Barcelona i que també inclou un servei d'atenció personal setmanal als centres educatius a càrrec d'un equip de personal infermer, amb l'objectiu d'informar confidencialment sobre trastorns alimentaris, consums (drogues), sexualitat i salut mental.

Campanya de vacunació contra l'hepatitis A i B

Arran d'un primer brot d'hepatitis l'any 2003 i d'un segon l'any 2004, l'ASPB va iniciar una campanya de vacunació a les saunes de la ciutat, que s'ha continuat fent, tot i alguna aturada, fins avui. En aquest temps s'han vacunat al voltant de 2.500 persones.

Aquestes accions, que han tingut la col·laboració de diverses associacions, fan que un metge i una infermera es desplaçi a diverses saunes i a altres establiments, on donen informació de prevenció i faciliten la vacuna contra l'hepatitis A i B.

A partir del 2008, també s'ofereix la prova del VIH i de la sífilis de forma anònima. Els resultats de les proves s'han d'anar a buscar a l'ASPB a partir de les 24 hores següents. En cas que els resultats siguin positius per a VIH, la persona es deriva immediatament al centre mèdic per a la confirmació de la prova i el seguiment oportú.

Aquest servei s'ha facilitat a quatre saunes de la ciutat i a dos locals. També s'han fet accions puntuals adreçades a col·lectius de transsexuals (2). Puntualment, també s'ha ofert en actes ciutadans, com ara en el Memorial de la Sida o en el Pride Barcelona 2009. Per donar a conèixer aquest servei, s'ha editat material específic (postals i cartells).

Actualment s'està preparant una campanya conjuntament amb el Consorci de Sanitat i les farmàcies de promoció de la vacunació de l'hepatitis entre «homes que mantenen relacions sexuals amb homes», que es difondrà a totes les farmàcies de la ciutat i que consta de cartells i fullets específics.

Finalment, des de l'ASPB s'han fet comunicats oficials quan han sorgit brots d'hepatitis, inicialment a les entitats col·laboradores, i posteriorment de manera més àmplia com a element informatiu per al conjunt del col·lectiu.

Altres campanyes

Des de l'ASPB també s'ha fet una campanya respecte a l'ús de drogues i les relacions sexuals, difosa a les saunes de la ciutat.

Relacions amb entitats

Suport econòmic

Anualment es convoquen les subvencions de suport als programes que duen a terme les associacions, a través de la convocatòria anual de Serveis Personals. Aproximadament el 50% de les subvencions s'adreça a programes de lluita contra la sida, una part important dels quals va dirigida a la comunitat homosexual.

En concret, la convocatòria de la subvenció del 2008 és la següent:

Prevenició i promoció de la salut en el camp de les malalties emergents i cròniques:

- *Serveis d'acompanyament no professionalitzats per a **persones seropositives** amb dificultats per utilitzar els serveis i recursos existents.*
- *Iniciatives que promoguin la informació, l'atenció i el suport mutu entre afectats per malalties cròniques.*
- *Iniciatives que tinguin com a objectiu la promoció d'hàbits saludables i la reducció de riscos en col·lectius especialment vulnerables.*
- *Propostes preventives i de promoció de la salut, amb especial èmfasi pel que fa als problemes emergents i crònics i a aquells que es poden transmetre als infants i als descendents de les persones afectades.*
- *Iniciatives adreçades a disminuir les desigualtats en matèria de salut, especialment en referència a les desigualtats de gènere, la immigració, la classe social i les dependències.*

Des de l'ASPB es fa la valoració tècnica i el seguiment d'aquests programes.

La xifra econòmica ha estat estancada durant molts anys, si bé darrerament ha tornat a augmentar.

Col·laboracions

L'ASPB manté una relació continuada amb les associacions, i procura acompanyar-les i col·laborar-hi.

Per a determinats programes (en especial el de la campanya de prevenció de l'hepatitis A), s'han establert projectes de col·laboració amb associacions com ara Stop Sida, Gais Positius i Projecte dels Noms.

Consells

Fins fa cert temps dins del Consell de Benestar Social hi havia el grup de sida, que ara ha quedat inclòs dins del grup de salut.

Actualment hi ha consells de salut als districtes, però no s'hi hagi identificat la participació d'associacions LGTB.

Finalment, el PAM recull la creació del Consell de Salut de Barcelona, en el marc de la creació de consells de salut territorials a tot Catalunya (impulsat pel Departament de Salut), si bé encara no s'ha creat.

Seguiment epidemiològic

Des de l'ASPB es fa un seguiment constant dels casos de sida i VIH, a partir de la informació actualment disponible, que es difon a través d'un butlletí trimestral denominat *SIDA a Barcelona, Vigilància Epidemiològica*, consultable a través del web de l'ASPB.

Actes

Dia Mundial de la Lluita contra la Sida

L'Ajuntament de Barcelona dona suport cada any als actes que organitza el Comitè Unitari 1 de Desembre per commemorar aquesta jornada, amb la doble finalitat de recordar la situació i les problemàtiques de les persones seropositives i reforçar les estratègies de prevenció.

Cal destacar en aquest apartat la instal·lació cada any d'un llaç vermell i d'un tapís en record de les persones mortes a causa de la sida a la façana de l'ajuntament, així com l'aprovació l'any 2007 d'una resolució pel Plenari de l'Ajuntament.²⁰

Dia Memorial de la Sida

La darrera setmana de maig, l'associació Projecte dels Noms, juntament amb altres organitzacions, celebra una jornada en record de les persones mortes a causa de la sida. L'Ajuntament col·labora anualment en l'organització d'aquest esdeveniment i penja un tapís en record de les persones mortes a causa d'aquesta malaltia a la façana de l'ajuntament.

Altres

Formalment, l'Ajuntament disposa del Pla municipal per la sida del 2002, si bé és un document que ja no suposa una referència pràctica per a la tasca que actualment fa l'ASPB.

Barcelona forma part de la Xarxa Sida i Món Local.

Síntesi:

Des de l'ASPB es desenvolupen programes de prevenció a les escoles, si bé aquests no inclouen referències explícites a l'orientació sexual o la identitat de gènere.

²⁰ Annex II, pàgina 9.

En l'àmbit de la prevenció, i en estreta col·laboració amb associacions, s'és especialment actiu en el procés de vacunació contra l'hepatitis A i B, fruit dels brots identificats a Barcelona, i que es duu a terme directament en els espais vinculats a l'activitat sexual entre homes a la ciutat.

El seguiment de la pandèmia del VIH a la ciutat de Barcelona es fa de manera continuada des de fa més de vint anys i es disposa dels mecanismes per donar-ne a conèixer els resultats.

Des del 1986, l'Ajuntament de Barcelona dóna suport a les associacions d'homosexuals en la lluita contra la sida, que actualment es concreta a través de la convocatòria de subvencions i el seguiment i el suport a aquestes organitzacions.

Pel que fa a la participació, no hi ha un espai estable de referència per abordar els aspectes relacionats amb la salut i el col·lectiu LGTB, si bé hi ha hagut durant més de deu anys un grup de treball sobre la sida dins del Consell Municipal de Benestar Social.

GERÈNCIA D'EDUCACIÓ, CULTURA I BENESTAR

DONA

Referents: Direcció de Serveis de Participació, Dona, Joventut i Nous Usos del Temps → Dona

Les polítiques municipals pel que fa a la dona estan definides pel Pla municipal per a les dones 2005-2009, en el qual s'estructuren les línies estratègiques, les mesures i les accions que s'han d'assolir i desenvolupar en aquest període.

Les polítiques municipals adreçades a les dones també queden pautades mitjançant dos documents més:

- Pla per a l'abordatge integral del treball sexual
- Pla municipal contra la violència vers les dones 2007-2009

Pla municipal per a les dones 2005-2009

Dins la línia «Millorar la qualitat de vida de les dones de la nostra ciutat», hi trobem les referències explícites que conté aquest Pla relacionades amb les dones lesbianes i amb la prostitució:

LÍNIA 1. Millorar la qualitat de vida de les dones de la nostra ciutat

1.1. Fer de Barcelona una ciutat amb igualtat d'oportunitats entre dones i homes

Articular mecanismes de participació i de col·laboració amb les entitats de dones que donen suport al col·lectiu de treballadores sexuals per tal de formular alternatives al treball sexual i avançar en l'establiment de mesures que facin possible l'assoliment de drets socials per les treballadores sexuals.

ACCIÓ. Impuls, des del Consell de les Dones, del desenvolupament d'accions i projectes de «mediació» que tinguin com a objectiu treballar amb el col·lectiu de treballadores sexuals.

INDICADOR. Nombre d'accions desenvolupades.

ACCIÓ. Desenvolupar les línies d'actuació del Pla municipal per a l'atenció integral del treball sexual.

INDICADOR. Articular mecanismes de coordinació per a la participació de la Regidoria de la Dona en el marc de l'Agència del Treball Sexual.

Fer visible l'aportació de les dones lesbianes en tots els àmbits del coneixement i la cultura.

ACCIÓ. Suport a les entitats de dones lesbianes.

INDICADOR. Nombre d'entitats que han rebut suport.

El Pla no recull cap referència explícita a la transsexualitat.

Serveis adreçats a les dones que es desenvolupen en el Pla

El Pla recull també el conjunt de serveis adreçats a les dones que ofereix l'Ajuntament, entre els quals es poden destacar:

Centre d'Informació i Recursos per a les Dones (CIRD)

Ofereix recursos, informació i assessorament per promoure la participació de les dones en la vida pública de la ciutat i per contribuir a l'eradicació de les desigualtats per raons de gènere. En concret ofereix els serveis següents:

- Informació, assessorament i altres recursos per promoure la participació social de les dones.
- Biblioteca i fons audiovisual especialitzat en moviments de dones i en intervencions de gènere en l'àmbit local, així com en aquelles problemàtiques emergents que afecten les dones de la ciutat.
- Creació i cessió d'eines de recursos pedagògics.
- Suport a l'organització del teixit associatiu femení i d'altres col·lectius que treballin al voltant de situacions de discriminació amb relació al gènere o en accions positives de promoció de les dones.
- Elaboració de projectes al voltant de les demandes o necessitats de les dones de la ciutat.

Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD)

Són serveis de proximitat que ofereixen informació i atenció a les dones de la ciutat. Informen sobre recursos, participació, associacionisme femení i violència masclista, i donen resposta a les demandes vinculades a les situacions de discriminació en l'àmbit laboral, en la parella i en la unitat familiar.

Equip d'Atenció a les Dones (EAD) i Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones

L'EAD és un servei públic municipal d'atenció a les dones que pateixen violència masclista i als seus fills i filles. El servei ha atès de forma molt puntual persones homosexuals i transsexuals, si bé la realitat és que pràcticament no hi ha demandes d'aquests col·lectius.

L'Acord ciutadà recull el compromís de l'Ajuntament i de les organitzacions de la ciutat per abordar de forma conjunta les causes de la violència de gènere. Mitjançant la xarxa que s'ha creat amb les entitats signants, es fan diverses accions, entre les que hi ha un catàleg de tallers. Algun d'aquests s'ha fet amb grups de transsexuals (a través de l'associació ACORD).

Consell Municipal de les Dones de Barcelona

Creat el 1994, és l'òrgan de participació de les dones de la ciutat en les polítiques de l'Ajuntament de Barcelona referents a les qüestions d'interès d'elles i, especialment, les que fan referència a la millora del benestar i la qualitat de vida d'aquest sector de la ciutadania.

Actualment cap de les associacions que consten al registre municipal dins l'apartat «Orientació sexual» no forma part del Consell de les Dones de Barcelona.

Pla per a l'abordatge integral del treball sexual

El Pla

La finalitat de l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana en l'espai públic de Barcelona és preservar l'espai públic com a lloc de convivència i civisme, on totes les persones puguin desenvolupar en llibertat les seves activitats de lliure circulació, oci, trobada i esbarjo, amb ple respecte vers la dignitat i els drets dels altres i la pluralitat d'expressions i de formes de vida existents a Barcelona.

L'article 41 de l'Ordenança, dedicat a les intervencions específiques de la secció segona («Utilització de l'espai públic per a l'oferiment i demanda de serveis sexuals»), preveu l'aprovació d'un pla per a l'abordatge integral del treball sexual perquè es puguin atendre les persones que portin a terme aquestes activitats.

Cal destacar que tant l'Ordenança com el pla que s'hi preveu se cenyeixen a les competències establertes en la Carta Municipal de Barcelona, aprovada per la Llei 22/98, de 30 de desembre. Cal partir de la base que l'objectiu no és regular la matèria ni exercir cap activitat normativa que

no tingui el fonament en la competència municipal; en conseqüència, només les activitats desenvolupades en l'espai públic són objecte de previsió i les actuacions previstes en el Pla troben el seu encaix, també, en les competències, els equipaments i les atribucions municipals.

El mateix document de presentació del Pla descriu:

*El Pla per a l'Abordatge Integral del Treball Sexual és el primer pas d'un procés llarg i complex... **El seu plantejament radica en l'intent de creació d'un procés d'incidència que reconegui la gran diversitat de situacions i interessos d'aquest col·lectiu** i que es caracteritzi per la definició d'itineraris personalitzats, així com, simultàniament, la creació d'un conjunt de mesures homogènies adreçades, tant com sigui possible, al col·lectiu de treballadores sexuals.*

...//...

Durant el procés de redacció de l'esborrany d'aquest pla hem detectat quatre característiques que interessa posar en relleu:

...

*c) L'impacte de gènere que existeix en el treball sexual i en la prostitució. **La perspectiva d'abordatge no pot deixar de banda que la major part de persones que exerceixen aquesta activitat econòmica són dones, incloent-hi les transsexuals.** Hi ha, per tant, un important biaix de gènere que s'ha de tenir present tant pràcticament (a l'hora de dissenyar els protocols i els instruments necessaris) com teòricament des del punt de vista de l'anàlisi.*

Això no obstant, entenem que el document s'ha d'adreçar a totes les persones que exerceixen aquesta activitat econòmica i en aquestes condicions, i per aquest motiu ens referim a les persones que exerceixen la prostitució.

***Sense perdre de vista aquesta perspectiva, no creiem tampoc que sigui oportuna una anàlisi que només centri la seva visió en les dones,** perquè finalment podria tenir un efecte no desitjat: ser novament estigmatitzador i reduir l'anàlisi a un problema de dones, quan l'experiència ens diu que això no afavorirà la implicació i el bon fi de la defensa dels drets de totes les persones.*

Pel que fa a la metodologia, es preveu la participació del col·lectiu de transsexuals, a través del seu teixit associatiu. En concret diu:

*Aquest pla intentarà incorporar l'experiència i el coneixement de les entitats següents: Genera, Àmbit-Prevenció, Comissions Obreres, Les Adoratius, El Lloc de la Dona d'Oblates, **el Col·lectiu de Transsexuals de Catalunya**, Surt i LICIT.*

Un dels annexos del document també recull una referència explícita al col·lectiu de transsexuals:

4.1. Situacions de risc:

...

*Així doncs, amb la perspectiva que ens aporta la revisió dels estudis i informes que s'han elaborat al voltant del fenomen de la prostitució des de la dècada dels setanta, podem afirmar que la dificultat per accedir al mercat laboral formal i la necessitat d'ingressar una elevada quantitat de diners per fer front a les despeses econòmiques pròpies o familiars són dues motivacions vinculades a l'exercici del treball sexual per part de les dones. Una explicació que també defineix la realitat de les **dones transsexuals** que, d'una banda, pateixen una forta discriminació a l'hora d'accedir al mercat laboral i, d'altra banda, necessiten fer front a les despeses mèdiques que han de finançar-se elles mateixes perquè no estan incloses entre els serveis de la Seguretat Social.*

L'aplicació del Pla

L'aplicació pràctica de les mesures del pla es duu a terme des del 2006 a través de l'Agència per a l'Abordatge Integral del Treball Sexual, que actualment està composta per un equip multidisciplinari format per una treballadora social, tres educadores, una psicòloga i un agent de salut.

El seu treball s'ha centrat inicialment a la zona de Ciutat Vella i, posteriorment, a l'àrea que fa frontera entre Sant Martí i l'Eixample. Per portar-lo a la pràctica, es fa inicialment un estudi de camp, a partir del qual s'articula el treball directe amb les persones destinatàries.

En el treball de camp de la zona de Ciutat Vella no s'han identificat de manera específica col·lectius de persones transsexuals, mentre que sí que se n'han identificat en la zona entre l'Eixample i Sant Martí, on es va iniciar el treball de camp el mes de juny del 2009.

Síntesi:

El Pla municipal per a les dones 2005-2009 no desenvolupa estratègies de treball específiques destinades a la comunitat de dones lesbianes de la ciutat, més enllà del suport i la participació de les associacions d'aquest àmbit.

El conjunt dels serveis que ofereix el CIRD té present el fet lesbià (documentació i audiovisuals, informació i assessorament, etc.), si bé no s'ha desenvolupat una línia de treball específica en aquest àmbit ni s'han fet accions de tipus proactiu. Ni el CIRD ni els PIAD disposen d'estratègies o serveis específics adreçats a les dones lesbianes, que deriven aquest tipus de demandes a les associacions.

En les polítiques de violència de gènere, cal indicar que la legislació supramunicipal no inclou les relacions violentes entre dones, tot i que des dels serveis municipals se n'atenen, en cas que n'arribi algun cas.

El Pla per a l'abordatge integral del treball sexual, nascut arran de l'aprovació de l'Ordenança de civisme, és l'instrument municipal per abordar aquest àmbit, tot i que el limita a la seva incidència en l'espai públic. El document de treball inclou de manera explícita el col·lectiu de dones transsexuals i es preveu que en el desenvolupament de les accions es generin serveis que donin resposta específica a les seves necessitats, si bé fins ara per ara no s'han dut a terme a la pràctica.

Pel que fa a la participació, cal destacar que cap de les associacions que consten dins del registre municipal d'associacions dins l'apartat «Orientació sexual» no forma part del Consell Municipal de les Dones de Barcelona.

JOVENTUT

Referents: Direcció de Serveis de Participació, Dona, Joventut i Nous Usos del Temps → Oficina del Pla Jove

Les polítiques municipals en matèria d'infància, adolescència i joventut queden definides a través del Pla jove 2006-2010 i el Programa municipal per a la infància i l'adolescència 2007-2010.

En referència a l'orientació sexual, recull de manera explícita els compromisos següents:

218. Portar a terme accions educatives sobre salut sexual (mètodes anticonceptius, pràctiques sexuals, diversitat en l'orientació sexual, malalties de transmissió sexual...) adreçades a centres d'educació secundària i a entitats juvenils.

241. Donar a conèixer entre la població juvenil de la ciutat l'Oficina per la No-Discriminació (OND) de l'Ajuntament de Barcelona, com a servei de prevenció, orientació, assessorament, mediació i coordinació per a la defensa dels drets de les persones en general, amb especial atenció als col·lectius discriminats per raó de gènere (sexe i orientació sexual), pertinença cultural (immigració i minories culturals), salut física i mental (discapacitats, malalties cròniques, sida/VIH i addiccions) i edat (en especial infància, joventut i gent gran).

Suport a les associacions

Des de Joventut s'ha donat suport, a través de la convocatòria anual de subvencions, a associacions joves de gais i lesbianes, i algunes d'aquestes utilitzen puntualment alguns dels serveis municipals adreçats a les associacions juvenils.

La base de dades d'entitats juvenils que gestiona i difon el Centre de Recursos Associatius Juvenils inclou un apartat específic per a les associacions de gais i lesbianes.

Informació general i derivació

Els serveis d'informació juvenil inclouen informació sobre aspectes relacionats amb el col·lectiu LGTB, si bé no s'ha desenvolupat cap estratègia específica per ordenar i difondre informació o orientació en aquest àmbit.

Síntesi:

Les polítiques de joventut inclouen estratègies de treball destinades a promoure la igualtat del col·lectiu de persones homosexuals, i a desenvolupar programes de promoció de la salut, en col·laboració amb altres serveis municipals (Drets Civils i Salut Pública). També inclou en els serveis d'informació diverses referències al col·lectiu, ja sigui en relació a la igualtat de drets, a aspectes afectivosexuals, a la salut o a la difusió de les organitzacions d'aquest sector.

USOS DEL TEMPS I CONCILIACIÓ DE LA VIDA PERSONAL, FAMILIAR I LABORAL

Referents: Direcció de Serveis de Participació, Dona, Joventut i Nous Usos del Temps → Oficina pels Usos del Temps

L'Ajuntament de Barcelona ha posat en marxa una àrea de treball amb mesures i accions dirigides a incidir en les noves organitzacions del temps a la ciutat i en l'adequació dels horaris i dels usos urbans, per tal d'ajustar-los als ritmes de vida de la ciutadania.

Entre les accions més destacables que es porten a terme, hi ha:

- «Temps de barri», en què a partir d'una diagnosi es proposen iniciatives en el territori que facilitin la conciliació de la vida laboral i familiar, així com una diferent forma de gestió dels usos del temps.
- «Temps de treball», en què es fan accions i propostes destinades a fomentar la conciliació dels usos del temps.
- Estudis relacionats amb l'ús del temps i la seva relació en la distribució de tasques dins les famílies.

Si bé el programa parteix d'una visió àmplia del concepte de famílies i de relacions personals, que podria incloure perfectament la realitat de la comunitat LGTB, dins de les accions que ha dut a terme fins ara no s'ha fet cap referència explícita a aspectes relacionats amb l'orientació sexual o la identitat de gènere.

Síntesi:

El programa de nous usos socials del temps treballa a partir d'un marc conceptual obert sobre les famílies, si bé no inclou referències explícites relacionades amb el col·lectiu LGTB.

PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Referents: Direcció de Serveis de Participació, Dona, Joventut i Nous Usos del Temps → Participació i Associacionisme

Entitats existents i fitxer general d'entitats

El reglament de Participació Ciutadana defineix el fitxer general d'entitats ciutadanes com el registre mitjançant el qual poder conèixer les associacions que hi ha a la ciutat.

A continuació presentem una relació de la totalitat d'entitats i grups LGTB identificats a la ciutat en el procés de la diagnosi. S'hi especifica si participen o no en el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals i si estan inscrites en el fitxer:

Entitats que formen part del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals

Inscrites en el fitxer general d'entitats ciutadanes

1. Aemics, Espai per a les Llibertats Sexuals
2. Asociación de Transexuales, Intersexuales y Transgéneros de Catalunya
3. Associació Catalana per a la Integració d'Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals Immigrants (ACATHI)
4. Acgil, Associació Cristiana de Gais i Lesbianes
5. Associació de Famílies Lesbianes i Gais (FLG)
6. Gaylespol Asociación de Gays y Lesbianas Policías
7. Associació de Pares i Mares de Gais i Lesbianes (APMGIL)
8. Casal Lambda
9. Col·lectiu Gai de Barcelona
10. Associació Universitària sin Vergüenza
11. Comissió Unitària 28 de Juny
12. Federació Coordinadora Gai-Lesbiana
13. Ecogais
14. Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC)
15. Gais Positius
16. Associació Grup d'Amics Gais, Lesbianes, Transsexuals i Bisexuals (GAG)
17. Grup de Lesbianes Feministes de Barcelona
18. Grup de Transsexuals Masculins de Barcelona
19. Grup Jove Coordinadora Gai-Lesbiana
20. Inclou: Gais i Lesbianes en l'Educació
21. Infogai
22. Projecte dels Noms - Hispanosida / Proyecto de los Nombres - Hispanosida
23. Stop Sida
24. Xarxa gai – L'Espai Professional GLBT
25. Arco Iris

No inscrites en el fitxer general d'entitats ciutadanes

26. Acord Assessorament, Counselling, Orientació i Recursos per a Dones Lesbianes, Bisexuals, Transsexuals i Persones Que es Qüestionen la Seva Sexualitat
27. Asociación de Investigación y Soporte de la Identidad y Orientación Sexual - Aisios
28. BarceDona – Mujeres trabajando para normalizar el hecho lésbico mediante la cultura
29. Associació Gai d'Óssos i Admiradors de Catalunya (BEARCELONA)
30. Col·lectiu Transsexual de Catalunya (CTC)
31. Ens Entenem - Espai per a la Informació Gltb
32. Fundación para la Identidad de Género

- 33. Joves per l'Alliberament Gai (J.A.G.)
- 34. Panteres Grogues

Grups que no formen part del Consell

(Cap no està inscrit al fitxer.)

- 35. Gais Discapacitats
- 36. ExDones
- 37. Post-Op
- 38. Guerrilla Travolaka
- 39. Fundació Enllaç
- 40. ACT-Plataforma Activistes
- 41. El Hombre Transexual – Barcelona
- 42. Espai Obert Trans-Intersex
- 43. Grup de Sords del Lambda
- 44. Grup Tardor Lambda
- 45. Ningún Lugar

La consulta del fitxer general a través del web municipal només recull 13 registres diferents.

Mostra d'entitats

Anualment, i amb motiu de les Festes de la Mercè, l'Ajuntament organitza una mostra d'entitats a la plaça de Catalunya, en la qual més de cent entitats tenen estands informatius. Tradicionalment, tant la Federació Coordinadora Gai-Lesbiana com el Casal Lambda hi han tingut un estand propi, i en algunes edicions hi han participat també altres entitats.

També hi ha informació de la participació de l'associació Grup d'Amics Gais en la mostra d'entitats del districte de Sant Andreu.

Subvencions

Anualment, l'Ajuntament obre una convocatòria de subvencions adreçada a les associacions de la ciutat, en la qual es recullen les convocatòries específiques que fa cada servei municipal i on es concreten les condicions per presentar-se a cadascuna.

A fi de facilitar la interpretació de la informació, en l'apartat «Participació Ciutadana» incloem les subvencions que les diferents àrees municipals han atorgat a les entitats per aquesta via, si bé la valoració, aprovació i seguiment d'aquestes es fa des de cadascun dels serveis municipals.

Les entitats que van rebre subvencions durant el 2008 són les següents:

Entitat	Import (€)	Àmbit
1. Casal Lambda	9.000	Cultura
2. Casal Lambda	4.000	Participació
3. Casal Lambda	1.500	Drets Civils
4. Casal Lambda	0	Dona
5. Casal Lambda	2.000	Joventut
6. Col·lectiu Gai de Barcelona	1.000	Participació
7. Col·lectiu Gai de Barcelona	4.000	Joventut
8. Col·lectiu Gai de Barcelona	4.000	Drets Civils
9. Stop Sida	3.000	Salut Pública
10. Stop Sida	12.000	Salut Pública

11. Projecte dels Noms	1.200	Drets Civils
12. Projecte dels Noms	12.000	Salut Pública
13. Projecte dels Noms	8.000	Drets Civils
14. Gais Positius	3.000	Acció Social
15. Gais Positius	3.000	Drets Civils
16. Gais Positius	8.000	Salut Pública
17. Gais Positius	2.500	Drets Civils
18. Gais Positius	2.000	Associacionisme
19. APMGIL	3.000	Drets Civils
20. ACGIL	2.500	Drets Civils
21. Coordinadora Gai-Lesbiana	12.000	Participació
22. ACORD	4.000	Drets Civils
23. Grup d'Amics Gais	1.000	Cultura
24. Grup d'Amics Gais	8.000	Drets Civils
25. ACATHI	3.500	Immigració
26. ACATHI	3.800	Drets Civils
27. ACATHI	0	Dona
28. ACATHI	1.000	Joventut
29. Ens Entenem	2.000	Drets Civils
30. Ecogais	3.000	Medi Ambient
31. Infogai	3.000	Drets Civils
32. GAYLESPOL	7.500	Drets Civils
33. Discapacitats Gais	0	Drets Civils
34. Pandora	1.000	Drets Civils
35. Front d'Alliberament Gai de Catalunya	6.000	Drets Civils
36. Comissió Unitària 28 de Juny	10.000	Drets Civils
	151.500	
TOTAL	€	

Del total de 36 projectes, presentats per 20 entitats, 33 van rebre el 2008 algun tipus de suport. Aquests 33 projectes aprovats sumen una aportació total de 151.500 euros.

Cal recordar que en aquestes convocatòries també es pot haver donat suport a projectes que treballin amb algun dels col·lectius, però que no hagin estat presentats per associacions LGTB.

En tot cas, a més del suport a través de les subvencions, l'Ajuntament també ha signat convenis de col·laboració amb la Coordinadora Gai-Lesbiana i amb el Casal Lambda al llarg dels darrers anys (15.000 euros el 2008 a cada entitat), i el 2008 també es va donar suport a través de convenis als EuroGames i a la trobada de GAYLESPOL.

Síntesi:

Tal com s'ha anat detallant en cada apartat, la relació de cada àrea o servei amb les associacions LGTB que treballen en el seu àmbit és un fet normal i habitual.

En general, la participació del sector en les activitats municipals s'articula principalment a través del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals.

Tradicionalment, l'Ajuntament ha donat suport a les entitats a través de convenis i subvencions. Algun dels apartats de la convocatòria de subvencions fa referència explícita a l'orientació sexual i a la identitat de gènere.

Hi ha un desajust entre les associacions que actualment existeixen a la ciutat i el fitxer general d'entitats.

COOPERACIÓ INTERNACIONAL

Referent: Direcció de Serveis de Cooperació Internacional i Immigració → Cooperació

Les polítiques municipals de cooperació queden definides en el Pla director de cooperació internacional, solidaritat i pau 2009-2012, aprovat en el Plenari Municipal de l'Ajuntament de Barcelona el dia 30 de gener de 2009.

Aquest Pla inclou de manera explícita la referència a l'opció sexual en l'apartat «Valors i objectius»:

3.1 Missió

...//...

*En conseqüència, la **missió** de la cooperació per al desenvolupament de l'Ajuntament és **promoure l'eradicació de la pobresa, la cohesió social, el desenvolupament humà sostenible, la lluita contra les desigualtats i la injustícia, i l'educació per una ciutadania compromesa i activa.***

Aquesta missió s'haurà de desenvolupar a partir de l'enfortiment i la promoció de les capacitats de les persones, del teixit associatiu, de les comunitats, de les ciutats i de les nacions, i mitjançant processos recíprocs i d'aprenentatge mutu basats en els drets de les persones i la denúncia de les injustícies socials.

3.2 Valors

...//...

*e) La defensa i la promoció de les persones i els col·lectius més desfavorits o dels que pateixen discriminacions polítiques o econòmiques per raó de gènere, ètnia, cultura o religió. En consonància amb el Pla director 2007-2010 de la Generalitat de Catalunya, s'amplia aquest valor més enllà del previst a la Llei per incorporar-hi la defensa i la promoció de les persones i els col·lectius que pateixen discriminacions per raó de la seva llengua, **opció sexual** o per raó de la seva discapacitat.*

...//...

4. Objectius estratègics i específics

4.1. Objectius estratègics i específics

...//...

2. Augmentar les capacitats humanes i socials

Són actuacions específiques orientades al benestar i a la cobertura de les necessitats socials bàsiques en el sector de la salut, l'educació, la cultura, l'accés a l'aigua, el sanejament bàsic, la sobirania alimentària, la creació de capacitats productives i de teixit emprenedor, la sostenibilitat ambiental i la promoció de l'empoderament de les dones.

D'aquesta manera es potencien les actuacions amb una voluntat transformadora, és a dir, orientades a facilitar la superació de mancances col·lectives i avançar cap a la justícia social i satisfer els drets de totes les persones.

*Les actuacions hauran de dedicar especial atenció a col·lectius amb especials vulnerabilitats o subjectes a discriminació per raons d'edat, sexe, ètnia, cultura o **opció sexual.***

En coherència amb el que ja s'ha exposat, es desenvolupa aquest objectiu estratègic mitjançant els objectius específics següents:

...//...

Aquesta inclusió, no obstant això, no ha suposat fins ara que es desenvolupin programes de cooperació o solidaritat destinats a millorar les condicions de vida de les persones homosexuals en la convocatòria oberta a les associacions.

Respecte als programes de cooperació, solidaritat i pau que desenvolupa directament l'Ajuntament, actualment només hi ha en marxa el programa Ciutats Refugi, descrit en l'apartat «Drets Civils».

Síntesi:

Pel que fa a la cooperació, la solidaritat i la pau, es disposa del marc conceptual i del compromís polític per desenvolupar programes relacionats amb l'orientació sexual, si bé fins ara no se n'ha portat cap a la pràctica.

IMMIGRACIÓ

Referent: Direcció de Serveis de Cooperació Internacional i Immigració → Immigració

Les polítiques municipals en matèria d'immigració estan marcades pel Pla de treball immigració 2008-2011, en què no hi ha cap referència al col·lectiu LGTB.

Actualment, s'està elaborant el Pla Barcelona interculturalitat, mitjançant el qual es vol definir un model propi per a la gestió de la diversitat. Aquests són els objectius que es planteja:

La diversitat d'origens, llengües, costums, valors i creences que ha suposat l'augment notable de la diversitat sociocultural a Barcelona en els darrers anys planteja noves complexitats per a la convivència i la cohesió social, però també noves oportunitats que cal tenir presents. En funció de com interpretem i abordem aquesta nova realitat, farem que prevalguin més uns factors o uns altres. El Pla Barcelona interculturalitat que ha decidit impulsar l'Ajuntament durant l'any 2009 vol definir aquests canvis i donar respostes als nous reptes i noves necessitats de la ciutat.

En l'àmbit de les polítiques d'atenció a les persones immigrants, actualment no hi ha establertes unes pautes específiques de treball relacionades amb el col·lectiu LGTB, ni a l'hora de donar a conèixer entre les persones nouvingudes la situació legal d'aquest col·lectiu al nostre país ni pel que fa al desenvolupament de protocols específics d'informació o orientació, si bé entre les associacions que fan accions d'acollida hi ha inclosa l'Associació Catalana per a la Integració d'Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals Immigrants (ACATHI).

Incorporació de l'ACATHI al Consell Municipal d'Immigració

L'existència d'aquesta entitat i la seva participació activa en els espais municipals ha permès situar una primera referència en els espais de treball de les associacions d'immigrants. En concret, aquesta entitat és membre del Consell Municipal d'Immigració des del 2008, i hi té un paper actiu per situar els problemes que afecten el col·lectiu representat i les possibles vies per donar-hi resposta.

Participació de l'ACATHI en la Xarxa d'Entitats d'Acollida

Des de l'any 2008, l'associació ACATHI forma part també de la Xarxa d'Entitats d'Acollida, de manera que les persones homosexuals o transsexuals que arriben a la ciutat poden trobar un espai específic d'atenció.

Els objectius de les accions d'acollida municipals de l'ACATHI són, en aquest cas, atendre les necessitats específiques del col·lectiu LGTB d'origen immigrant, com ara les derivades d'haver patit algun tipus de discriminació o persecució per la seva orientació sexual, i garantir l'accés a la informació bàsica, així com orientar-los perquè puguin desenvolupar-se autònomament a la ciutat (empadronament, assessorament jurídic, coneixement de l'entorn, aprenentatge de la llengua, assessorament laboral, sistema sanitari, serveis d'emergències socials, etc.).

A través d'aquest servei, el 2008 l'ACATHI va atendre un total de 195 persones.

Fer visible la necessitat d'incorporar l'orientació sexual com a motiu per cercar refugi

L'any 2008 es va celebrar per primera vegada el Dia Mundial de les Persones Refugiades, amb un acte institucional promogut pel conjunt de les entitats. Una de les persones que va oferir el seu testimoni en aquella primera edició havia patit l'exili del seu país per la seva orientació sexual.

Aquesta mesura i d'altres que han portat a terme els col·lectius implicats han possibilitat que la persecució per l'orientació sexual hagi estat considerada causa d'obtenció de l'estatut de refugiat en el Projecte de Llei d'asil i protecció subsidiària que actualment es troba en tràmit.

Presència de l'ACATHI en la celebració del Dia del Migrant

La celebració del Dia del Migrant és una activitat anual de sensibilització, mobilització i participació de la ciutadania sobre la immigració amb activitats com ara tallers, xerrades, actes educatius, animacions amb concerts diürns i mostres d'entitats i associacions.

L'ACATHI participa activament en l'organització de les activitats d'aquest dia i, a més, munta una carpa informativa sobre l'entitat i sobre la problemàtica del col·lectiu LGTB d'origen immigrant. A través d'aquesta acció, s'assoleix una millora en el procés de sensibilització de la societat en general.

Síntesi

L'existència i la participació activa de l'ACATHI ha permès incorporar als espais de treball i de sensibilització que promou l'Ajuntament una referència a l'orientació sexual, mitjançant la qual es pot sensibilitzar tant els altres col·lectius d'immigrants com la resta de la societat. La participació de l'entitat en la Xarxa d'Acollida permet també oferir un espai de referència per a les persones homosexuals nouvingudes.

No obstant això, la resta d'àmbits no han articulats mesures específiques relacionades amb el col·lectiu LGTB, ni per garantir el coneixement de la legislació estatal en aquesta matèria entre les persones nouvingudes ni per oferir serveis específics als immigrants LGTB.

INSTITUTS RELACIONATS

EDUCACIÓ

Referents: Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) Consorti d'Educació de Barcelona (CEB)

La Carta Municipal de Barcelona estableix la creació d'un consorci entre l'Ajuntament i la Generalitat que assumeixi la definició i el desenvolupament de les polítiques educatives a la ciutat de Barcelona. Aquest consorci, creat durant els darrers anys, ha anat assumint progressivament la tasca que feia l'IMEB amb relació a l'educació reglada.

Assignatura de Ciutadania

En educació, la principal referència respecte al tractament d'aspectes relacionats amb el col·lectiu LGTB és l'assignatura de Ciutadania, impulsada des de fa tres anys i que inclou aspectes relacionats amb la igualtat, la sexualitat i, específicament, l'homosexualitat.

Es tracta, però, d'una assignatura oberta i, per tant, cada centre concreta de quina manera la desenvolupa. Actualment no hi ha una visió clara de com s'està aplicant i fins a quin punt s'estan desenvolupant els continguts relacionats amb sexualitat i orientació sexual.

En tot cas, a través de la Llei orgànica d'educació (LOE) s'ha establert com a competència bàsica «la competència social i ciutadana que parla de reconèixer la igualtat de drets dels diferents col·lectius, en particular entre homes i dones».

Així, es pot considerar que la normalització del fet homosexual està inclosa en el procés educatiu, si bé no se'n té un coneixement detallat del grau d'aplicació.

INSTITUT MUNICIPAL D'EDUCACIÓ DE BARCELONA

El procés de traspàs de les competències de l'IMEB en matèria d'educació reglada al Consorci d'Educació de Barcelona ha fet redefinir les funcions de l'Institut, que es preveu que centri la seva acció en els aspectes relacionats amb l'educació que no formen part de l'ensenyament reglat.

A la pràctica, sembla que el procés de traspàs de les competències de l'IMEB al Consorci no ha permès encara estructurar de manera clara el nou marc de treball. En tot cas, formen part de les competències de l'IMEB, entre d'altres:

- l'escola bressol
- l'escola de música
- l'educació no formal
- el Projecte Educatiu de Ciutat

Des de l'IMEB també es coordina el Programa d'activitats escolars, a través del qual s'ofereixen als centres educatius més de mil activitats promogudes per les associacions, entre les quals hi ha les que ofereixen diverses associacions LGTB, com per exemple la Coordinadora Gai-Lesbiana o l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais.

Respecte al programa «Educació en valors», també promogut per l'IMEB, no s'ha confeccionat cap material ni cap acció concrets destinats a les escoles de la ciutat sobre el col·lectiu de gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals, relacionats amb el tractament de la temàtica.

CONSORCI D'EDUCACIÓ DE BARCELONA

Programa «Salut i escola»

Aquest servei, adreçat als nois i les noies de segon cicle (14-16 anys), es va iniciar el 2004 i aquest curs se n'ha acabat la implantació a tota la ciutat. Es desenvolupa en el 100% dels centres públics i en el 75% dels concertats.

El servei neix davant la constatació que els joves no s'adrecen als serveis sanitaris i, per tant, s'ha optat per portar aquests serveis als centres escolars. Mitjançant aquest programa, una persona d'infermeria dels serveis de salut es desplaça setmanalment a cada centre educatiu, on ofereix una consulta oberta, confidencial i sense cap filtre per l'escola, amb l'objectiu de facilitar informació i orientació sobre:

- trastorns alimentaris
- consums (drogues)
- sexualitat
- salut mental

En la primera fase de funcionament, el 80% de les consultes són sobre aspectes afectivosexuals.

Dins del programa «Salut i escola» també s'inclouen els programes de l'ASPB en l'àmbit de l'educació formal (descrits en l'apartat «Salut Pública»).

***Bullying* o assetjament entre iguals**

Des de fa cinc anys s'ha posat en marxa un programa de mediació escolar (format per equips de professors, pares i alumnes) que desenvolupa processos de mediació quan es produeixen situacions d'assetjament entre iguals. No tenim dades concretes sobre els casos atesos ni, per tant, sobre si l'orientació sexual o la identitat de gènere en són causes rellevants.

Com a novetat, a partir del curs vinent tots els centres han de desenvolupar un projecte de convivència, relacionat principalment amb els temes de coeducació, però que també ha d'incorporar altres programes o projectes que ja s'estiguin fent a cada centre. Aquest programa es desplegarà progressivament.

Serveis educatius integrats

Cada districte disposa d'un servei educatiu integrat, que té com a objectiu dotar de serveis, assessorament i orientació els centres educatius de la seva zona. Aquests centres consten de:

- Servei de recursos pedagògics, a través del qual s'ofereixen serveis, accions i materials per al pla de formació de cada centre.
- Equip d'assistència i orientació pedagògica (EAP), que ofereix suport psicopedagògic als centres.
- Tècnics en inclusió i llengua, que ofereixen suport en els aspectes relacionats amb l'acollida de les persones novingudes.

En aquest treball de camp no s'han pogut identificar els materials, els recursos o les accions que pugui estar desenvolupant cada servei educatiu, si bé es considera que molt probablement disposen d'un mínim de materials i de serveis relacionats amb el col·lectiu LGTB, tot i que sembla que no s'han desenvolupat polítiques proactives en aquest àmbit.

Formació del professorat de secundària per treballar aspectes afectivosexuals

Actualment s'està preparant un curs de formació de quinze hores, adreçat a un total de vint-i-cinc professors i professores, en el qual es preveu tractar dels aspectes relacionats amb la

perspectiva de gènere i la prevenció de relacions abusives, i en el qual es podrien incloure els aspectes d'identitat i orientació sexual.

Pública / concertada

Els programes que es desenvolupen des del CEB van adreçats tant a l'escola pública com a la concertada, si bé és cert que qualsevol nova acció és més senzilla d'aplicar en els centres públics.

Síntesi:

L'assignatura de Ciutadania hauria de ser l'espai curricular de referència per situar els aspectes relacionats amb el col·lectiu LGTB, malgrat que no es té informació detallada sobre quin és el grau d'aplicació pràctica.

Pel que fa a l'atenció personal, el programa «Salut i escola» ofereix un servei personalitzat i confidencial a tot l'alumnat de secundària, on es poden tractar aspectes relacionats amb la sexualitat.

Els serveis educatius integrats de cada districte disposen possiblement de recursos i d'accions relacionats amb el col·lectiu LGTB per als centres que ho sol·licitin, tot i que no es coneixen quines accions s'han fet des d'aquests serveis de manera proactiva.

Amb tota seguretat hi ha materials, recursos i accions que s'han desenvolupat en alguns centres escolars, si bé no responen a una estratègia pautada i comuna per al conjunt de la ciutat, sinó a la singularitat, les voluntats o la realitat de cada centre.

ESPORTS

Referent: Institut Barcelona Esports (IBE)

EuroGames 2008

La celebració dels EuroGames a la ciutat de Barcelona l'any 2008 ha estat la principal acció que s'ha desenvolupat en l'àmbit d'esports relacionada amb el col·lectiu LGTB. El llarg procés de candidatura i designació de la ciutat de Barcelona com a seu i la complexitat de les tasques d'organització han suposat un important repte, compartit per l'associació organitzadora (Panteres Grogues) i l'Ajuntament. L'IBE ha assumit en l'àmbit municipal la coordinació d'aquest esdeveniment, si bé hi han col·laborat molts altres serveis municipals (Guàrdia Urbana, Comunicació, districtes, Drets Civils, etc.).

L'acte en si, d'una setmana de durada, va suposar un important esdeveniment per a la ciutat, que va arribar a aglutinar pràcticament 20.000 persones només en l'acte d'inauguració. La campanya de difusió, a través dels espais municipals en els transports públics, va donar una dimensió més àmplia a l'esdeveniment, que, juntament amb la cobertura dels mitjans de comunicació, va suposar un important impacte comunicatiu.

Col·laboració amb Panteres Grogues

En l'àmbit esportiu, les accions de l'IBE en aquest camp se centren en la col·laboració amb l'associació Panteres Grogues, a través de subvencions i de la cessió d'espais per a activitats esportives.

Altres

A l'IBE no hi ha cap línia específica de treball de formació o d'orientació a les persones que treballen en els equipaments esportius amb relació al col·lectiu LGTB, ni adaptacions de les activitats esportives en els equipaments municipals, més enllà de les que promou Panteres Grogues com a associació.

Tampoc no es preveu cap acció específica de sensibilització en l'àmbit esportiu o de treball en la defensa de la diversitat i el respecte a la diferència que incideixin en l'orientació sexual o en la identitat de gènere.

Respecte a la possibilitat d'utilització de vestidors per a persones transsexuals, actualment no hi ha cap tipus de segregació per a cap col·lectiu, a excepció de vestidors per a persones discapacitades en alguns centres esportius.

Síntesi:

Si bé la celebració dels EuroGames ha estat un element especialment rellevant amb relació a l'esport i al col·lectiu LGTB, no ha generat una estratègia de treball posterior en l'àmbit esportiu a la ciutat de Barcelona.

CULTURA

Referent: Institut de Cultura de Barcelona (ICUB)

Promoció cultural

L'acció de foment i promoció de la cultura desenvolupada per l'ICUB ha tingut tradicionalment una especial sensibilitat per incorporar referències relacionades amb la diversitat, si bé seria molt complex i poc útil fer una relació exhaustiva de les iniciatives culturals desenvolupades per aquest Institut o amb el seu suport que fessin referència, d'alguna manera, a l'orientació sexual o a la identitat de gènere.

Relació amb entitats

La reflexió anterior és també vàlida per a les subvencions d'activitats culturals, a través de les quals s'articula una part de l'estratègia de promoció cultural de la ciutat. No obstant això, cal assenyalar les mostres de cinema sobre el col·lectiu gai i lesbià de la ciutat com a principals accions desenvolupades amb el suport explícit de l'ICUB en aquest camp.

Biblioteques

El Grup de Treball d'Informació i Documentació Gai, Lèsbica, Bisexual i Transgènere del Col·legi Oficial de Bibliotecaris – Documentalistes de Catalunya ha estat el responsable d'elaborar una bibliografia bàsica relacionada amb el col·lectiu LGTB, que en el seu moment es va incorporar almenys en una biblioteca de cada districte i, posteriorment, a totes les noves biblioteques que s'han obert a la ciutat.

Aquest mateix grup ha estat el responsable de fer les posteriors actualitzacions bibliogràfiques, que també s'han anat incorporant als fons de les biblioteques municipals.

Respecte a les activitats que s'organitzen a les biblioteques, s'han fet dos cicles sobre diversitat afectiva i nous models familiars per a públic familiar, que han passat per totes les biblioteques de Barcelona. El primer, el 2003, va estar organitzat per l'Associació de Pares i Mares de Gais i Lesbianes i va consistir en una narració de contes. El segon, el 2009, va estar organitzat pel Grup de Treball d'Informació i Documentació Gai, Lèsbica, Bisexual i Transgènere del Col·legi Oficial de Bibliotecaris – Documentalistes de Catalunya.

Comissió del Nomenclàtor

És la responsable de la designació dels noms dels carrers i les places de la ciutat. En la consulta feta s'han identificat dues referències clares: la primera, els jardins de Safo, situats entre l'avinguda de Roma i els carrers de Llança, Vilamarí i València; l'altra és una referència al triangle rosa situat en el paviment del carrer de Sèneca, en memòria de les víctimes de l'Holocaust (vegeu també l'apartat de Comissió de Patrimoni Artístic, dins la Gerència d'Urbanisme).

Síntesi:

Tot i la dificultat d'identificar les accions culturals que situen la diversitat afectivosexual i el grau de suport que en cada cas ha pogut donar l'ICUB, en termes generals aquest ha estat un sector amb una alta sensibilitat i una important tasca de normalització. S'ha de posar en relleu en aquest àmbit el suport a les mostres de cinema gai i lesbià que s'han fet a la ciutat.

Les biblioteques han incorporat de manera normalitzada un ampli fons bibliogràfic, a partir de les recomanacions del Grup de Treball d'Informació i Documentació Gai, Lèsbica, Bisexual i

Transgènere del Col·legi de Bibliotecaris - Documentalistes de Catalunya, i han fet activitats de divulgació.

GERÈNCIA DE FINANCES

HISENDA

Referent: Institut Municipal d'Hisenda

Preus públics dels serveis municipals

Els preus dels serveis públics municipals i els possibles descomptes o avantatges estan determinats per les normes que l'Ajuntament elabora per a la prestació de serveis. No s'hi ha identificat referències explícites a la comunitat LGTB.

Els preus públics regulen els preus dels serveis següents:

- Equipaments residencials per a persones amb disminució física i llars i residències per a persones amb disminució psíquica.
- Residències, habitatges tutelats i centres de dia.
- Serveis de la Unitat Muntada, la Secció Canina i la Galeria de Tir de la Guàrdia Urbana.
- Cursos de formació impartits pel Servei de Prevenció i Extinció d'Incendis i Salvament.
- Productes i serveis de Barcelona Informació.
- Serveis culturals i lloguer d'espais del pavelló Mies van der Rohe.
- Serveis de recollida de residus comercials i industrials assimilables a residus municipals i de prestació de serveis especials de neteja i recollida de residus municipals.
- Serveis d'atenció domiciliària.
- Granja escola Can Girona.
- Serveis dels equipaments dels districtes.
- Serveis de les instal·lacions esportives municipals.

Els avantatges per accedir a determinats serveis fan referència en alguns casos als recursos econòmics disponibles de les persones o de les seves unitats familiars, en compliment de les normes establertes en cada cas per aquests serveis.

Institut Municipal d'Hisenda

Des d'aquest Institut es gestiona el cobrament dels impostos municipals (principalment l'impost de béns immobles i les multes), i en cap cas no hi ha un marc de referència en què es pugui identificar alguna acció o algun servei adreçat de manera específica al col·lectiu LGTB.

Taxes municipals

No s'ha identificat cap taxa municipal que faci referència a algun aspecte relacionat directament amb el col·lectiu LGTB.

Síntesi:

La previsió de condicions especials en els preus públics per a determinats segments del col·lectiu que puguin estar en situació d'especial vulnerabilitat no queda recollida de manera explícita en les taxes i els preus públics. En tot cas, qualsevol iniciativa d'aquestes característiques hauria de quedar recollida en el catàleg de Serveis Socials perquè tingués efectes pràctics pel que fa als preus públics.

GERÈNCIA D'URBANISME I INFRAESTRUCTURES

PATRIMONI ARTÍSTIC

Referent: Comissió de Patrimoni Artístic

La consulta a la Comissió de Patrimoni Artístic de la Gerència d'Urbanisme i Infraestructures ha permès identificar tres elements en l'espai públic relacionats amb el col·lectiu LGTB. Aquests són:

Placa de record a Ocaña: situada a la façana de la plaça Reial, número 12, diu: «En aquesta casa va viure el pintor Ocaña (1972-1982)». La placa és de ceràmica i està decorada amb uns àngels, que recorden el tipus de pintura que caracteritzava aquest artista.

Placa en record de Sònia: situada al quiosc de la música del parc de la Ciutadella, diu: «En aquesta glorieta, va morir assassinada el 6 d'octubre de 1991 la transsexual Sònia a mans del feixisme. Nosaltres no oblidem. Coordinadora de Frentes de Liberación Homosexual del Estado Español (COFLHEE), Barcelona, 7 de març de 1993.»

Memorial de la Sida: situat al jardí d'aclimatació del parc de Montjuïc, amb la inscripció següent:

«Parlem de tu
Parlem de tu, però no pas amb pena.
Senzillament parlem de tu, de com
ens vas deixar, del sofriment lentíssim
que va anar marfontent-te, de les teves
coses parlem i també dels teus gustos,
del que estimaves i el que no estimaves,
del que feies i deies i senties;
de tu parlem, però no pas amb pena.
I a poc a poc esdevindràs tan nostra
que no caldrà ni que parlem de tu
per recordar-te, a poc a poc seràs
un gest, un mot, un gust una mirada
que flueix sense dir-lo ni pensar-lo.

Miquel Martí i Pol. *Llibre d'absències*
Memorial de la Sida/Memorial del Sida/AIDS Memorial»

La fitxa d'informació de la Comissió de Patrimoni Artístic recull també la informació següent:

El Projecte dels Noms, organisme que lluita contra la malaltia de la sida des del 1993, va proposar a Parcs i Jardins col·locar un memorial en record de tots aquells que l'haguessin patida. L'arquitecta Patrizia Falcone i l'expert en jardins Lluís Abad van dissenyar un racó del jardí d'aclimatació, dins de Montjuïc, perquè acollís la idea. Una olivera amb el símbol de pau i d'eternitat i unes lloses de pedra amb el text d'un poema de Miquel Martí i Pol formen el memorial proposat per Projecte dels Noms. La inauguració va tenir lloc el dissabte 3 d'abril de 2003 en un acte conduït per l'actor Jordi Boixaderas, en presència de la regidora Imma Mayol, aleshores presidenta de Parcs i Jardins.

Síntesi

La ciutat té alguns elements, dins el patrimoni artístic de la ciutat, que fan referència al col·lectiu LGTB.

GERÈNCIA DE SERVEIS DE MEDI AMBIENT

ÀREA DE MEDI AMBIENT

Referents: Gerència de Medi Ambient → Parcs i Jardins

Circular interna sobre l'ús del llenguatge²¹

L'any 2005, Parcs i Jardins va explicitar la seva postura pel que fa la igualtat de condicions i a la necessitat de respecte a la diversitat entre els seus treballadors i treballadores a través d'una circular interna que transcrivim a continuació:

Des d'aquest Institut volem promoure entre tots els treballadors i les treballadores les actituds de respecte per la diversitat en el sentit més ampli del terme perquè tots tinguin plena igualtat en l'exercici dels seus drets i deures, i evitar així cap tipus de discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició personal o social.

*En un col·lectiu gran com el nostre, a l'igual de la resta de la societat, hi conviuen persones de diverses religions, cultures i orientacions sexuals, i es poden donar situacions en què treballadors o treballadores es puguin sentir menystinguts, dolguts o discriminats per raó de la seva **orientació sexual**, religió o color de pell.*

Volem encoratjar tots els treballadors i les treballadores d'aquest Institut a evitar en tot moment aquest tipus de situacions, mantenint una actitud de respecte envers la diversitat i utilitzant un llenguatge respectuós i no groller per dirigir-se a qualsevol treballador o treballadora de l'Institut.

Alhora volem manifestar que des de Parcs i Jardins de Barcelona, Institut Municipal, es vetllarà per garantir els drets de les persones en totes les actuacions en l'àmbit laboral i, en especial, perquè no es doni cap tipus de discriminació.

Gestió d'espais públics en els quals hi ha trobades sexuals entre homes

L'ús d'espais públics del col·lectiu d'homes homosexuals per a activitats sexuals ha estat un fet tradicional a Barcelona. A Parcs i Jardins no és te una relació d'aquests espais ni es fa una política diferenciada en la gestió de determinats espais àmpliament coneguts (ni per facilitar-ne un ús adequat ni per impedir-lo). En aquest sentit, les podes que es fan al conjunt de parcs de la ciutat responen a criteris de gestió i són comuns per al conjunt de la ciutat.

Altres

Des de l'Àrea de Medi Ambient s'és conscient que un important nombre d'usuaris de la platja nudista forma part del col·lectiu LGTB, si bé aquest fet no comporta cap canvi en el model de gestió que es fa d'aquest espai.

²¹ Annex III, pàgina 43.

També tenen constància que dues guinguetes de la platja s'identifiquen de manera clara com a espais *gay friendly*, tot i que aquest no era un element per valorar en el procediment d'adjudicació.

Síntesi:

A Parcs i Jardins, com a institut vinculat a l'Àrea de Medi Ambient, s'ha redactat una circular interna sobre l'ús del llenguatge.

GERÈNCIA DE PREVENCIÓ, SEGURETAT I MOBILITAT

PREVENCIÓ I SEGURETAT

Referents: **Guàrdia Urbana**
 Direcció de Serveis de Prevenció

GUÀRDIA URBANA

Nomenclàtor de la Guàrdia Urbana²²

El nomenclàtor de la Guàrdia Urbana és el resum del conjunt de normes i disposicions que correspon fer complir a tots els agents del cos, de manera que els sigui fàcil garantir-ne l'aplicació.

En aquest nomenclàtor, hi ha dues referències explícites respecte a la defensa del col·lectiu LGTB, en què es concreten els continguts de l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana en l'espai públic de Barcelona relacionats amb el col·lectiu LGTB, i que es copien literalment a continuació:

- *Conductes a l'espai públic de menyspreu a la dignitat de les persones i comportaments discriminatoris (ja sigui de contingut xenòfob, racista, sexista **o homòfob, o de qualsevol altra condició o circumstància personal o social**, de fet, per escrit o de paraula, mitjançant insults, burles, molèsties intencionades, coacció psíquica o física, agressions o altres conductes vexatòries). Sanció 1.125/750,01.*
- *Conductes a l'espai públic de menyspreu a la dignitat de les persones i comportaments discriminatoris quan s'adrecin contra persones grans, menors, persones amb discapacitats físiques o psíquiques (ja sigui de contingut xenòfob, racista, sexista **o homòfob, o de qualsevol altra condició o circumstància personal o social**, de fet, per escrit o de paraula, mitjançant insults, burles, molèsties intencionades, coacció psíquica o física, agressions o altres conductes vexatòries). Sanció 2.250/1.500,01.*

Norma d'actuació per prevenir i evitar actituds discriminatòries²³

La Guàrdia Urbana, en col·laboració amb l'Oficina per la No-Discriminació i la Fiscalia contra l'Homofòbia, ha redactat la Instrucció 29/08, referent a les normes d'actuació per prevenir i evitar actituds discriminatòries, entre les quals inclou de manera explícita l'homofòbia, la lesbofòbia i la transfòbia.

La norma ha estat difosa a totes les unitats de la Guàrdia Urbana, i es preveuen sessions de formació específica sobre aquesta instrucció, la primera de les quals es va fer durant el mes de juny del 2009 a sergents i caporals.

IV Conferència Europea de Polícies Gais i Lesbianes

L'Ajuntament de Barcelona va donar suport a través de l'Àrea de Prevenció, Seguretat i Mobilitat a la IV Conferència Europea de Polícies Gais i Lesbianes, organitzada per l'associació GAYLESPOL l'any 2008. Aquesta iniciativa també va rebre el suport de Drets Civils.

²² Annex III, pàgina 41.

²³ Annex III, pàgina 37.

La celebració de la jornada a Barcelona ha permès fer més propers a la ciutat i als seus cossos de seguretat les tasques, els plantejaments i les reflexions que en l'àmbit europeu s'estan desenvolupant sobre el rol i les actituds de la policia respecte al col·lectiu de persones homosexuals.

Els destinataris han estat, prioritàriament, els cossos de seguretat, i en general, els agents que intervenen en la defensa i la consolidació de les condicions d'igualtat del col·lectiu LGTB.

La celebració d'aquesta jornada a la ciutat de Barcelona ha permès:

- Aproximar la tasca i les reflexions fetes per part del col·lectiu gai i lesbiana europeu a la ciutat de Barcelona i, sobretot, als cossos de seguretat del país.
- Mostrar el rol proactiu que els cossos de seguretat tenen en la defensa dels drets i les llibertats individuals i el respecte a la diversitat.
- Generar un espai de debat i reflexió que aporti marcs de referència i criteris sobre les pautes que cal desenvolupar en aquests àmbits.
- Incorporar la ciutat de Barcelona entre els agents que treballen de manera activa en aquest àmbit.

Altres

La Guàrdia Urbana manté una relació de col·laboració estable amb l'associació GAYLESPOL.

Síntesi:

La Guàrdia Urbana té incorporat en els seus protocols d'actuació la manera d'actuar en casos de discriminacions al col·lectiu LGTB, que es basa en els continguts de l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona. També ha elaborat una norma interna d'actuació en aquest àmbit i està desenvolupant cursos de formació interns.

La celebració de la IV Conferència Europea de Polícies Gais i Lesbianes a la ciutat de Barcelona també ha contribuït a incorporar la realitat del col·lectiu LGTB en l'àmbit policial.

GERÈNCIA DE PROMOCIÓ ECONÒMICA

COMERÇ I MERCATS MUNICIPALS

Referent: Direcció de Serveis de Promoció de l'Activitat Econòmica Interior

Tot i que des d'aquesta àrea es tenen contactes amb la recentment formada Associació de Comerciants del Gaixample, no s'han desenvolupat accions específiques de promoció del comerç relacionat amb el col·lectiu LGTB (els plànols del «Gaixample» s'han promogut des de Turisme).

TURISME

Referents: Direcció de Serveis de Coordinació i Programes Estratègics → Turisme

La promoció turística de la ciutat es fa des de Turisme de Barcelona, estructurat com a consorci, del qual l'Ajuntament forma part.

Presència de la ciutat de Barcelona amb productes de promoció adreçats al col·lectiu LGTB a l'estranger (fires, etc.)

Turisme de Barcelona ha tingut un paper actiu en la promoció de la ciutat com a destinació turística per a la població LGTB. Aquestes són les accions que s'han dut a terme:

- Presència en la International Conference on Gay & Lesbian Tourism per informar el sector de com funciona el mercat (2000).
- Assistència a Nova York a la Gay & Lesbian World Travel Expo (2000).
- Participació en el fullet «Gay & Lesbian Europe Vacation Planner» (del 2001 al 2005), que edita Community Marketing. El fullet es distribueix als Estats Units i a Europa: 50.000 còpies a consumidors directes i agents de viatge, i 20.000 còpies addicionals en esdeveniments gais, llibreries, etc.
- L'any 2003 es va participar en les fires i els tallers següents: Gay Fun Ibiza (juliol) i Sizziling Cities a Beverly Hills - Los Angeles i Nova York (octubre).
- Durant el 2005 es va participar en la Gay Travel Fair de Londres (6 de març) i en la tercera edició de la Rainbow Attitude de París (21-24 octubre), amb estand compartit amb l'Hotel Axel i Perseus Travel (receptiva gai).
- Durant el 2007 es va participar en el Pink Corner de la Fira ITB de Berlín, compartint mostrador amb l'Hotel Axel. Aquesta iniciativa va sorgir de l'organització de la IGLTA d'Alemanya, i el pavelló gai (que funcionava per segon any consecutiu) era el Gay & Lesbian Travel Pavilion. També es va participar en la primera edició del Salon International Gay & Lesbian de París, de l'1 al 4 de novembre.
- Inserció d'anunci i textos al Directori 2007/2008/2009 de Community Marketing.
- Mostrador, compartit amb l'Hotel Axel, al Pink Corner de la ITB de Berlín, 2008.
- Col·laboració a la *Guia Gay-friendly Spain 2008* de Tom Consulting Alemanya.
- Fam Trips: s'han organitzat visites educatives d'operadors turístics i agents de viatge del segment gai i lesbià amb la col·laboració de les oficines espanyoles de turisme de Los Angeles, Miami, Düsseldorf, París, Alemanya i el Brasil (1996, 2001 i 2005).
- Fam Trip EuroGames, organitzat per Tom Consulting/OET Munic i Turisme de Barcelona, format per deu periodistes, dos operadors turístics especialitzats en turisme gai i lesbià i sis clubs esportius (10-13 de gener del 2008).

Edició del plànol gai de la ciutat

La difusió de l'oferta comercial adreçada a la comunitat LGTB s'ha fet a través de l'edició d'un plànol. En concret s'han dut a terme les següents accions:

- Encàrrec de l'edició d'una guia turística gai de Barcelona. Primera edició del 2005 (tardor) i segona edició del 2006 (primavera), aquesta última de durada anual.
- Edició del 2007 (juny), també de durada anual.
- Edició del 2008, de durada anual (amb dues pàgines d'informació sobre els EuroGames).
- Actualment s'està treballant en l'edició 2009.

Suport a esdeveniments que es fan a Barcelona

Turisme de Barcelona també ha donat suport als principals esdeveniments que s'han fet a la ciutat dirigits a la comunitat LGTB. Les accions més destacables són:

- Col·laboració amb material de Barcelona (guia gai i plànols de la ciutat) en el Torneig Internacional per a Gais i Lesbianes 2006 de Panteres Grogues.
- Suport i promoció del Festival de Cinema Gai i Lèsbic de Barcelona que organitza cada any el Col·legi de Directors de Catalunya.
- Col·laboració en la promoció del festival gai Love Ball Barcelona (agost del 2006).
- Suport i promoció dels EuroGames Barcelona 2008. Col·laboració amb l'organització dins del marc del Gay Pride – Europride de Madrid 2007: EuroGames va personalitzar un bus de dues plantes amb la imatge dels jocs i fotos de Barcelona per a la desfilada que es va celebrar el 30 de juny. També es van difondre plànols de Barcelona i guies gais.
- Col·laboració en la promoció de la segona edició a Barcelona del festival Love Ball 2007. Inserció del logotip de Turisme de Barcelona (com a entitat col·laboradora) tant al full de mà promocional com al web.
- Col·laboració amb suport de material turístic de Barcelona a la IV Conferència de Polícies Gais i Lesbianes a Barcelona del 2 al 4 de juliol del 2008.
- Col·laboració amb la difusió del Gai Circus a Barcelona, del 25 al 27 de juliol del 2008.
- Col·laboració en els EuroGames 2008 :
 - o Estand al *village* de dia amb un informador de Turisme de Barcelona.
 - o Voluntaris informadors dels EuroGames durant els quinze dies previs a l'esdeveniment a l'Oficina de Turisme de la plaça de Catalunya.
 - o Publitramesa amb el programa de l'esdeveniment a les oficines espanyoles de turisme, el Centre de Promoció Turística de Catalunya i els operadors turístics especialitzats en turisme gai.
 - o Notícia destacada a l'agenda de la pàgina web de Turisme de Barcelona.
 - o Notícia a *Destination*.
 - o Formació dels informadors de Turisme de Barcelona sobre els EuroGames (es va fer a l'Hotel Axel).

Turisme de Barcelona, membre de la International Gay and Lesbian Travel Association (IGLTA)

Turisme de Barcelona és membre de la International Gay and Lesbian Travel Association (IGLTA) des del 2001. Al setembre del 2004, la IGLTA va celebrar una de les seves dues trobades anuals a Barcelona, amb la col·laboració de Turisme de Barcelona. Hi van participar aproximadament setanta-cinc membres.

Formació dels informadors de Turisme

Turisme de Barcelona va signar un acord amb la Coordinadora Gai-Lesbiana el 2004 per a les tasques d'assessorament i formació d'informadors turístics.

El 2005 es va fer una segona sessió de formació a vuitanta informadors de Turisme de Barcelona sobre el segment gai i lesbià.

Altres

L'organització del Pink Corner al Saló Internacional de Turisme de Catalunya s'organitza actualment des de Drets Civils, si bé Turisme de Barcelona hi ha tingut un estand en les dues edicions (2008 i 2009).

Síntesi

Des de l'any 2000 Barcelona ha promogut de manera activa l'atracció de turisme gai i lesbià a la ciutat, i des del 2004 ha formalitzat aquesta aposta amb la incorporació de Turisme de Barcelona a la IGLTA.

També s'ha donat suport als actes més rellevants duts a terme a la ciutat adreçats a aquest sector, s'ha fet formació al personal que informa des dels espais de Turisme de Barcelona i s'ha editat diverses vegades un plànol amb la localització de l'oferta existent a la ciutat adreçada a aquests col·lectius.

OCUPACIÓ

Referents: Direcció de Serveis de Coordinació i Programes Estratègics → Barcelona Activa

Barcelona Activa

Dins del marc de treball de Barcelona Activa s'entén com un element clau la generació d'oportunitats en el món laboral, especialment per a les persones amb dificultats, de manera que es lluita contra la discriminació. Aquest és l'element de fons comú a tots els programes.

Es tenen identificats determinats sectors específics, com pot ser el de la dona, els joves o les persones majors de 45 anys, però no hi ha una identificació explícita del col·lectiu LGTB, per la qual cosa no hi ha accions ni protocols a mida per raó d'orientació sexual.

Respecte a la participació de dones transsexuals en l'oferta formativa adreçada específicament a dones, segons les normes actuals (condicionades per les ajudes supramunicipals que es reben per a cursos), no es preveu la participació d'aquelles persones que no hagin realitzat la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones, tot i que es podria incloure si se'n rep alguna petició.

En la resta de cursos que ofereix Barcelona Activa hi ha hagut la participació puntual de persones transsexuals, a les quals s'ha proporcionat un acompanyament personalitzat per a la promoció de la seva inserció laboral, com es fa amb altres col·lectius.

Síntesi:

A Barcelona Activa no es fan accions específiques destinades a treballar per la inserció laboral o el tracte igualitari de les persones LGTB de manera explícita.

GERÈNCIA DE RECURSOS HUMANS I ORGANITZACIÓ

FUNCIÓ PÚBLICA

Referent: Direcció de Serveis de Gestió i Relacions Laborals

Acord de condicions de treball comunes del personal funcionari i laboral de l'Ajuntament de Barcelona per al període 2008-2011

A continuació transcrivim la referència explícita d'orientació sexual identificada en l'acord:

Article 15

Permisos i llicències

15.1. Criteris generals

Es concediran permisos retribuïts i no recuperables per les causes que consten en aquest article degudament justificades.

Els permisos no impliquen en cap cas pèrdua de les retribucions fixes i periòdiques.

El fet causant ha d'estar inclòs en el període del permís, tret dels permisos on consti un termini de gaudiment específic.

Als efectes de permisos, incloent-hi el permís per matrimoni, la referència al cònjuge es fa extensiva a tots els supòsits de parelles de fet, amb independència de la seva orientació sexual, sempre que l'acte causant de la convivència s'acrediti mitjançant document oficial. Així mateix seran també d'aplicació aquells permisos relacionats amb els fills/es no comuns de noves parelles.

Igualment es considera situació protegida el naixement de fill, l'adopció i l'acolliment, tant preadoptiu com permanent o simple, de conformitat amb el Codi Civil o les lleis civils de les Comunitats Autònomes que el regulin, sempre que en aquest últim cas, la seva durada no sigui inferior a un any.

...//...

Aquest acord també preveu la creació d'un programa d'igualtat de gènere, tal com es detalla en l'article 41:

Article 41

Comissions de polítiques socials

Es constituirà en el termini de tres mesos des de la signatura del pacte una comissió paritària composta pels representants de l'Ajuntament i les organitzacions sindicals, amb l'objectiu d'impulsar el Programa d'Igualtat de Gènere, adreçat al desenvolupament i aplicació dels programes d'equitat d'oportunitats de l'Ajuntament de Barcelona.

Protocol per a la dignitat i la no-discriminació en el treball

Transcrivim literalment l'acord, que diu:

L'any 2006 es va constituir la Comissió paritària per a la dignitat i la no discriminació en el treball. Aquesta comissió, formada per membres del Servei de Prevenció de Riscos Laborals i per representants de l'Ajuntament i delegats de Prevenció, depèn del Comitè de Seguretat i Salut de l'Ajuntament de Barcelona, i va elaborar i aprovar el **PROTOCOL PER A LA DIGNITAT I LA NO DISCRIMINACIÓ EN EL TREBALL**.

OBJECTIU

L'objectiu d'aquest protocol és establir la prevenció, detecció, anàlisi i proposta de mesures preventives en relació als **casos d'assetjament de caire moral, sexual i d'altres situacions de discriminació** soferts per treballadors de l'Ajuntament de Barcelona.

ÀMBIT D'APLICACIÓ

Aquest protocol és d'aplicació al personal funcionari i laboral de l'administració de l'Ajuntament de Barcelona, adscrit a l'organització executiva i als organismes autònoms municipals mancomunats al Servei de Prevenció de Riscos Laborals.

CONDUCTES NO TOLERADES

Definició d'assetjament

- Qualsevol situació en què es produeixi un comportament de forma sistemàtica i perllongada en el temps, amb la intenció d'atemptar contra la dignitat de la persona i que crea un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant i ofensiu.

Tipus d'assetjament

- Assetjament psicològic laboral o 'mobbing'.
- Assetjament sexual.
- **Assetjament per conducta discriminatòria:** l'assetjament discriminatori es defineix com tota conducta no desitjada relacionada amb l'origen racial o ètnic, la religió o conviccions, la discapacitat, l'edat o l'orientació sexual d'una persona, que tingui com a objectiu o conseqüència atemptar contra la seva dignitat i crear un entorn intimidatori, humiliant o ofensiu.

PROCEDIMENT D'ACTUACIÓ

Qualsevol treballador/a pot dirigir-se al Servei de Prevenció de Riscos Laborals, que realitzarà una avaluació del cas segons el procediment establert, garantint en tot moment el dret a la privacitat i a la confidencialitat.

Síntesi:

L'Ajuntament equipara les parelles de fet, amb independència de la seva orientació sexual, al matrimoni, pel que fa a l'accés al permís per matrimoni. També ha articulat mesures per promoure la no-discriminació en el lloc de treball.

GERÈNCIA DE SERVEIS GENERALS I COORDINACIÓ TERRITORIAL**PRESIDÈNCIA I RELACIONS INSTITUCIONALS****Referents: Cap del Gabinet d'Alcaldia → Gabinet d'Alcaldia****Actes de celebració del 28 de juny**

Amb motiu del 28 de juny, cada any l'Ajuntament participa en aquesta celebració amb la hissada del penó de l'arc de Sant Martí al balcó de l'ajuntament i amb un acte institucional amb la participació de l'alcalde, regidors i responsables municipals, així com dels representants de les principals organitzacions del sector. Mitjançant aquests actes, es dona reconeixement al col·lectiu i visibilitat a la celebració d'aquesta jornada, i es manté un espai de relació institucional que permet fer un seguiment periòdic polític de l'evolució de la situació del col·lectiu.

L'acte institucional va consistir l'any 2006 en un dinar a l'ajuntament, i l'any 2007, en una trobada informal a la tarda, també a l'ajuntament. L'any 2008 es va concretar en un acte institucional al Museu Picasso.

Lliurament de medalles d'honor de la ciutat

L'any 2002 es va lliurar la Medalla d'Honor de la Ciutat a Jordi Lozano González (més conegut com a Jordi Petit), per la seva aportació a la defensa dels drets del col·lectiu gai i lesbiana.

L'any 2008 es va lliurar la Medalla d'Honor de la Ciutat a Armand de Fluvià, també per la seva aportació a la defensa dels drets del col·lectiu gai i lesbiana.

Invitació de representants de les associacions de gais, lesbianes i transsexuals a la recepció de la Mercè

Anualment, i amb motiu de la Festa Major, l'Ajuntament celebra una recepció oficial, on es conviden les persones i organitzacions que al llarg de l'any han col·laborat activament a la ciutat.

En reconeixement a la tasca i les aportacions que fa el teixit associatiu en general, són convidades les associacions i organitzacions més representatives i destacades de cada sector i territori.

Totes les associacions que formen part del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals són convidades a aquesta recepció.

Síntesi:

Els màxims representants de l'Ajuntament es troben anualment amb les associacions del col·lectiu, amb motiu de la celebració del 28 de juny, i es demostra el suport públic de l'Ajuntament en la celebració d'aquest dia amb la hissada del penó de l'arc de Sant Martí al balcó de l'ajuntament.

Amb el lliurament de les medalles d'honor a dos representants del col·lectiu, l'Ajuntament també ha reconegut l'aportació d'aquestes persones a la ciutat.

RELACIONS INTERNACIONALS

Referent: Direcció de Relacions Internacionals

Participació de la ciutat en l'àmbit internacional

La participació de la ciutat de Barcelona en xarxes i espais internacionals es coordina des de la Direcció de Relacions Internacionals.

L'única referència explícita d'incorporació de la ciutat de Barcelona en xarxes internacionals oficials relacionades amb el col·lectiu LGTB s'articula a través de la signatura de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat i la participació en els espais de coordinació entre les ciutats signatàries. La participació en aquests espais institucionals es porta a terme des de la Direcció de Serveis de Drets Civils.

La ciutat de Barcelona no ha promogut ni ha participat en posicionaments o propostes relacionats amb el col·lectiu de persones homosexuals o transsexuals en les més de trenta xarxes de ciutats de les quals forma part.

COMUNICACIÓ MUNICIPAL

Referent: Direcció de Serveis de Comunicació Corporativa i Qualitat

Atenció a la ciutadania

L'Ajuntament ofereix informació general sobre la seva actuació i sobre la ciutat principalment a través de les oficines d'atenció al ciutadà, el 010 i la pàgina web. Els continguts del web municipal constitueixen la principal base d'informació de les OAC i del 010.

Actualment, el sistema de recollida d'informació d'aquests serveis no inclou cap referència a sol·licituds d'informació relacionades amb el col·lectiu LGTB, ja que el nombre de demandes que es reben relacionades amb aquest col·lectiu són molt reduïdes.

En termes generals, les demandes concretes d'informació es deriven als serveis d'informació i assessorament que actualment presten les associacions de la ciutat.

Web municipal

El web municipal inclou informació relacionada amb el col·lectiu LGTB en funció dels programes i dels serveis que ofereix l'Ajuntament.

Es pot trobar una relació d'entitats consultant el fitxer d'associacions de Barcelona, com també la informació relacionada amb el Pla municipal per al col·lectiu LGTB dins l'apartat de la pàgina web de Drets Civils, informació sobre el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals en l'apartat de Participació, etc.

La informació del web sobre les associacions LGTB de la ciutat no recull de manera adequada la realitat associativa de la ciutat en aquest sector. En conseqüència, és molt possible que la informació que s'ofereix des dels serveis d'informació municipal no s'ajusti a la realitat.

Màrqueting i publicitat

L'Ajuntament ha inclòs de manera més o menys continuada insercions publicitàries de caràcter general en publicacions adreçades principalment a la comunitat LGTB. El quadre següent inclou les referències que en el moment de fer aquest treball es tenien inventariades a l'Àrea de Màrqueting i Publicitat:

Revista	Data	Creativitat
<i>Lambda</i>	01/03/2005	Civisme i neteja 2005
<i>Lambda</i>	01/12/2005	Noves oportunitats
<i>Zero</i>	01/12/2003	Comerç: «la millor botiga del món»
<i>Zero</i>	01/05/2004	Civisme i neteja 2004
<i>Zero</i>	01/12/2004	Civisme i mobilitat
<i>Zero</i>	01/05/2005	Any del Llibre
<i>Zero</i>	01/07/2006	Campanya d'estiu
<i>Zero</i>	01/11/2006	«Barcelona, ciutat de treball»
<i>Zero</i>	01/12/2007	Nadal
<i>Zero</i>	01/07/2008	«Visc_a Barcelona»

A aquestes campanyes cal sumar les insercions publicitàries en mitjans de comunicació adreçats a la comunitat LGTB que hagin pogut fer els diferents serveis municipals. Com a exemple, per a la realització de la diagnosi de la qual forma part aquest inventari, s'han fet les insercions publicitàries per promoure la participació del col·lectiu en els mitjans següents:

- Anunci imprès a les revistes *Infogai*, *Nois*, *Gay Barcelona*, *Zero*, *Shangay Express* i *Shanguide*.
- Inserció de bàners als portals següents: *Shangay*, *Vanity Gay*, *Bakala*, *Mensual*, *Zenkiu* i *gaybarcelona.net*.

Publicacions i imatge

Publicacions periòdiques

L'Ajuntament de Barcelona disposa de diverses publicacions de caràcter periòdic (*Barcelona Informació*, *La Municipal*, etc.), on s'han anat incloent les notícies de les accions que l'Ajuntament ha anat desenvolupant en relació amb el col·lectiu (creació del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals, celebració dels EuroGames, etc.).

D'altra banda, el número 15 de la revista *Barcelona Societat*, editat el desembre del 2008, es va dedicar a les polítiques adreçades a la família, amb un important nombre de referències a les famílies homosexuals.

Publicacions puntuals

L'Ajuntament també promou l'edició de llibres a través dels quals es dona a conèixer algun aspecte relacionat amb la ciutat. En aquest apartat trobem dues publicacions en què es fa referència al col·lectiu LGTB:

- *Barcelona, 30 anys de vida ciutadana* (2008): analitza la transformació que ha viscut la ciutat durant els darrers trenta anys, a partir de les aportacions fetes pel conjunt de la ciutadania. S'hi inclouen tres apartats relacionats directament amb el col·lectiu: «Els ciutadans perillosos» i «De la salut al matrimoni», dins del capítol de moviments socials, i «De la clandestinitat al *Gaixample*», dins del capítol «De la ciutat uniforme a les ciutats barreja».
- *Cops de gent. Barcelona 1890-2003*: crònica gràfica de les principals mobilitzacions ciutadanes a Barcelona des de final del segle XIX fins avui, en la qual s'inclou un capítol sobre la manifestació gai del 1977.

Síntesi:

Els serveis municipals disposen de la informació bàsica sobre el col·lectiu LGTB i deriven les demandes específiques d'informació i assessorament als serveis municipals especialitzats o a les organitzacions de la ciutat.

Pel que fa a la comunicació, l'Ajuntament ha inclòs com a sector destinatari de la seva comunicació la comunitat LGTB, inserint informació general en els mitjans de comunicació adreçats a aquest col·lectiu, en què també es difonen campanyes específiques promogudes per diversos serveis municipals.

Respecte a les publicacions, la inclusió de referències sobre el col·lectiu en les publicacions municipals contribueix a fer visible l'aportació que aquest moviment ha fet a la ciutat durant els darrers trenta anys.

DIRECCIÓ DE SERVEIS DE RELACIONS CIUTADANES I INSTITUCIONALS

Referent: Direcció de Serveis de Relacions Ciutadanes i Institucionals

Acte del Dia Internacional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust (27 de gener de 2009)

El 29 de gener de 2009, l'Ajuntament va organitzar un acte per recordar les víctimes dels genocidis de poblacions i dels exterminis de grups, entre els quals hi ha el del col·lectiu LGTB, per part dels nazis, amb l'objectiu de donar a conèixer les circumstàncies d'aquests genocidis i evitar que es repeteixin.

L'acte principal, dut a terme a la plaça de Sant Jaume, va consistir en la lectura de la resolució de l'ONU per designar el 27 de gener Dia Internacional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust i contra els Crims contra la Humanitat, la interpretació de diverses peces musicals i l'encesa de deu espelmes, una d'elles en memòria de les víctimes del col·lectiu LGTB.

Per a aquests actes, es van dur a terme diverses reunions en què van ser presents diverses associacions LGTB, com ara el CGL i la FAGL.

LLICÈNCIES I INSPECCIÓ

Referent: Direcció de Serveis de Llicències i Inspecció

Encaix de l'activitat d'una determinada tipologia d'establiments en regulació d'establiments comercials

L'oferta comercial adreçada a la comunitat LGTB a la ciutat de Barcelona és amplia i diversa, si bé només els espais en què es preveu algun tipus de relació sexual entre les persones que hi accedeixen genera una situació singular i específica, de manera que aquest inventari ha centrat l'atenció en la situació de la normativa relacionada amb aquests establiments. De l'anàlisi de les normes municipals en aquest camp es desprèn el següent:

La regulació vigent de les condicions que ha de mantenir un local de concurrència pública a la ciutat de Barcelona està marcada, entre altres normes, per l'Ordenança municipal de les activitats i establiments de concurrència pública, aprovada per acord del Consell Plenari Municipal l'11 d'abril de 2003.

L'ordenança esmentada no regula en cap dels supòsits de locals de concurrència pública a Barcelona l'existència de locals on els clients, persones majors d'edat, puguin mantenir entre ells i amb llibertat pràctiques sexuals.

Això fa que, erròniament, moltes vegades s'insisteixi que aquest tipus de locals han d'obtenir una llicència emparada pels articles 35 o 36 de l'Ordenança: és a dir, se'ls considera sales d'exhibició sexual o bé locals on es pugui exercir la prostitució, si bé la realitat dels locals que s'ha indicat no obeeix a cap d'aquestes possibilitats o supòsits normatius. Els clients no pretenen la seva exhibició ni tampoc tenen un afany lucratiu en la seva intenció de mantenir relacions sexuals als locals.

D'altra banda, tampoc no ens trobem davant la possibilitat que l'activitat sexual lliure i no lucrativa entre majors d'edat quedi emparada per una llicència de bar o de restaurant, indicada pels articles 37, 38, 39 i 40 de l'Ordenança, ja que si bé pot existir algun tipus de consumició per l'usuari del local, la finalitat última no és la de prendre begudes o menjars, sinó la de practicar sexe amb altres persones.

De la mateixa manera, si atenem la classificació d'establiments i activitats que estableix l'annex I de l'Ordenança, els locals en què actualment és permesa la pràctica sexual lliure entre els seus clients acaba rebent una llicència que no és estrictament acomplerta pels seus titulars, ja que l'activitat sexual dels clients, en el marc de cadascun dels tipus de llicència, no encaixa totalment dins l'activitat que resta coberta per la llicència.

En general, aquests establiments tenen, com ja hem dit, les llicències acotades per la classificació següent:

- 2.2.1: Bar musical
- 2.2.2: Discoteca
- 2.1.2.4: Gimnàs
- 2.3.1.: Bar

Síntesi:

La normativa vigent, tot i tenir una clara vocació de permetre a l'usuari la seva llibertat d'actuació, impedeix l'exercici de l'activitat, si aquesta va vinculada a la llibertat sexual del client. Per tant, acabem en un carreró sense sortida, ja que si bé la pràctica sexual lliure i sense ànim de lucre no es troba prohibida directament dins d'un local de concurrència pública, la realitat ens col·loca davant d'una prohibició indirecta, atès que les llicències que habitualment emparen l'activitat lliure del client poden ser enteses com a incompatibles amb aquesta pels serveis tècnics municipals.

DISTRICTES

Per motius de volum, la recerca pel que fa als districtes s'ha fet en termes generals a partir de la informació que els serveis municipals de les diferents gerències han anat identificant en cada cas.

Una recerca detallada de cada districte hauria fet necessari tornar a identificar cadascun dels aspectes ja descrits en els serveis municipals d'àmbit general, amb la duplicació consegüent de les vies d'entrada d'informació i la complexitat per ordenar-la.

En aquest sentit, hem d'indicar que gran part de les mesures identificades a la ciutat tenen la seva translació i incidència pràctica en el conjunt dels territoris de la ciutat, si bé en cadascun hi pot haver diferències de detall respecte a les formes o vies d'aplicació pràctica. En tot cas, aquestes diferències no fan modificar de manera significativa la visió que aquest inventari ofereix dels serveis municipals adreçats al col·lectiu LGTB.

No obstant això, volem identificar de manera explícita el suport que dona el Districte de Sant Andreu a les activitats i els serveis que l'Associació Grup d'Amics Gais ofereix en aquest territori, i la relació continuada del Districte de l'Eixample amb el col·lectiu LGTB, ja que gran part de les activitats i dels serveis de la ciutat adreçats a aquest col·lectiu es fan en aquest districte. Hem de dir, a més, que l'Eixample també dona suport a un programa de reciclatge que fa el Col·lectiu Gai de Barcelona.